KÕIGI MAADE PROLETAARLASED, ÜHINE GE!

NÕUKOGUDE ÕPETAJA

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUMI, EESTI NSV KÕRG- JA KESKERIHARIDUSE MINISTEERIUMI, EESTI NSV RIIKLIKU KUTSEHARIDUSKOMITEE NING HARIDUS- JA TEADUSTÖÖTAJATE AMETIÜHINGU EESTI VABARIIKLIKU KOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 41 (2216) Laupäev, 11. oktoober 1986 Hind 2 kop. Ilmub alates 25. X 1940

MEIE ÕIGUSED, MEIE KOHUSTUSED

Meie elu põhiseadus — NSV Liidu uus konstitutsioon — jõustus pärast üldrahvalikku arutelu 7. oktoobril 1977. aastal. Põhiseadus annab kodanikele õigused, ent need on lahutamatud kohustuste täitmisest riigi ees.

Ammuilma tavaliseks muutunud mõisted: õigus tööle, haridusele, puhkusele...

Nendest õigustest ja neist tulenevaist kohustustest palusime NSV Liidu konstitutsiooni päeva puhul rääkida põlisel koolimehel, Eesti NSV teenelisel õpetajal Kanepi keskkooli direktoril **Nikolai Paisnikul,** mehel, keda hiljaaegu autasustati eduka koolitöö eest XI viisaastakul Oktoobrirevolutsiooni ordeniga.

«Õpetaja on see, kes tagab põhiseaduse sätte õigusest haridusele. Tema on see, kes oma kasvandikele mõtestab lahti õiguse tööle, õpetab last tööd tegema, oma igapäevatööd armastama. Selleks kohustab meid elu, selleks kohustavad meid koolireformi suunised.

XI viisaastakul oli meie koolipere ühine mure seada röö-bastele töökasvatus (uusi suundi ja elu nõudeid silmas pidades), leida õige tee õpilasomavalitsuse arendamiseks, õpilaste kohuse- ja vastutustunde kasvatamiseks. Ka viimati nimetatu edendamiseks on kõige parem viis töö, tõeline tootev töö, mille tulemused on kasvandikele käega katsutavad.

Kanepi keskkool on maakool. Meie õpilastele ei pea tööd otsima, seda leidub igal sammul. Ootame pikisilmi 1. jaanuari, mil rakendub eksperiment — anda eelarvelistele asutustele vaba palgafond. Muide — pole ju ühelegi koolijuhile saladus, et kooliteenijaid ei jätku. Koolimaja puhtuse ja korra eest hoolitsemine on meil õpilaste ülesanne. Selle eest seisab hea korrapidaja-klass, kes saab ka vastava tasu. Meie õpilaste abikäsi kasutavad sügisestel koristustöödel ümberkaudsed majandid. Et meie noormehed õpivad auto- ja traktoriasjandust, on nad hinnatud mehhanisaatorid, keda vajatakse kartulivagude lahtiajamisel ja mugulate veol. Juba mitu suve töötavad keskkoolipoisid masinatel täismeestest mitte halvemini.

Üsna pea saab valmis meie suurim unistus — töökojad koolimaja juures. Ehitab Põlva MEK. Senini sõitsid poisid majandi töökodadesse laiali ja sellega kaasnes ajakadu, koolil puudus nende tööst ülevaade. Nüüd saame ajakohase auto- ja traktoriõpetuse kabineti, puidu- ja metallitöökласsid (keskastmele). Viimaste valmimisel hakkame andma toodangut — valmistame ümbruskonna majandile näitagitatsiooni ja stendide aluseid. Oleme mõelnud ka tütarlaste töölerakendusele. Saame ruumid lüpsioperaatoritele ja kodundusklassi. Põlva Tarbijate Kooperatiivile alluva Kanepi söökla juures avatakse kondiitrite ja kokkade õpperühmad.

Ajast aega on endale nime teinud meie koolimetskond. Räpina metsamajandi ja Erastvere metskonna kaasabil hakkame õpetama metsandustöötajaid.

Nii võib lühidalt kokku võtta Kanepi kooli kohustused tulevase tööinimese kasvatamisel. Koolist saab õpilane esmased tööharjumused ja -vilumused, ainult koos kodumajandi (ettevõtte) abiga on võimalik neid lihvida ja süvendada. Nii see Kanepi-mail on olnudki — kasvatame tulevast tööinimest, kellest sõltub meie kõigi heaolu. Ja sellega kaasneb ka kooli vastutus ühiskonna ees meie riigi põhiseaduse täitmisel.»

TULEVASE PÕLLUMEHE KASVATAMINE ALGAB KODUMAJANDIS

Hiljuti arutati Eesti NSV Agrotööstuskomitee ja Eesti NSV Riikliku Kutsehariduskomitee kolleegiumide ühisel koosolekul rajoonide agrotööstuskoondiste ja maakutsekeskkoolide tööd NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu ning EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu sellekohaste määruste «Kutseharidussüsteemi edasiarendamise ja selle osatähtsuse suurendamise kohta kvalifitseeritud tööliskaadri ettevalmistamisel» täitmisel. Kokkuvõtte tehtust esitasid Kutsehariduskomitee koolivalitsuse juhataja E. Laanvee ja Agrotööstuskomitee kaadrivalitsuse juhataja asetäitja E. Jaama.

On rõõmustav, et noortööliste ettevalmistamine põllumajanduse tarvis kutseharidussüsteemis on paranenud. XI viisaastakul täideti maakutsekeskkoolide vastuvõtuplaan 104 % liselt. Paremini said komplekteerimisega hakkama Kingissepa, Jõgeva, Hiiumaa ja Paide rajooni agrotööstuskoondised ning majandid. Enamik noori on suunatud ametit õppima majandite stipendiaatidena.

Suurenenud on tütarlastele sobivate erialade valik maakutsekeskkoolides, mille tulemusena on kasvanud ka tütarlaste arv seal.

Rõhutati, et põllumajandusele noore kaadri ettevalmistamine on sotsiaalselt ja poliitiliselt tähtis. Kõrvuti edusammudega toodi esile ka vajakajäämised ja probleemid selle riiklikult tähtsa ülesande lahendamisel ning anti suunised edasiseks.

Mis siis takistab põllumajandusele heade teadmiste ning praktiliste oskustega oskustööliste ettevalmistamist maakutsekeskkoolides?

Komplekteerimisega tuldi eelmisel viisaastakul küll edukalt toime, kuid käesoleva aasta plaan jäi täitmata. Eriti jääb õpilasi puudu loomakasvatusmeistrite, farmimehaanikute ja maaparandajate erialal. Mõned rajoonid (Võru, Tartu, Kohtla-Järve) on suunanud mehhanisaatoriteks õppima vähem noori, kui on mehhanisaatorite loomulik väljalangus.

Andmed näitavad, et viimastel aastatel on vähenenud põllumajanduserialasid õppima asunud 8. klassi lõpetanute arv. Järelikult on sellekohane kutsesuunitlus nõrgenenud. Et maanoored asuksid põllumajanduserialasid õppima, on vaja leida töövormid, millega noorukites aegsasti maatöö vastu huvi äratada. Kutsesuunitluses on väga oluline kolmnurk: majand — üldhariduskool — kutsekeskkool. Rõhutati rajoonide ATKde, eriti aga majandite osa endale kaadri kasvatamises.

Materiaalbaas on noore oskustöölise ettevalmistamisel määrav. Kuigi see on maakutsekeskkoolides viimastel aastatel tugevnenud, jääb ta ikkagi aja nõuetest maha. 40 % tehnikast on vananenud. Nõrk on baas loomakasvatusmeistri erialal, uut tehnikat eraldatakse vähe, kõigil maakutsekeskkoolidel pole nõuetekohaseid polügoone autojuhtide ning traktoristide väljaõppeks. Väljapääsu nähti osaliselt selles, et majandite moodne tehnika, näiteks Saksa DV teraviljakombainid, mida eraldatakse vabariiki napilt, antaks kutsekeskkoolidesse noorte väljaõpetamiseks selleks ajaks, kui neile majandis tööd ei ole (9 kuud). Koristusajal töötavad aga kombainid majandis.

Väga vajalikud on maakutsekeskkoolidele õppemajandid. Seni on neid ainult üksikutel koolidel. Kui esineb raskusi selleks maa eraldamisega, peavad rajoonide ATKd abistama. Intensiivtehnoloogia õppemajandites panevad paika aga juba koolid. Toetati mõtet hakata looma koole-majandeid.

Tootmispraktika paremaks korraldamiseks aitab paljus kaasa uus põhimäärus, millelt loodetakse suurt abi. Üldiselt on praktiline väljaõpe koolides vajalikul tasemel, kuid soovida jätab see majandeis. Häda on ka selles, et paljude koolide õpilased on praktikal üle vabariigi ja kooli suunav käsi jääb lühikeseks.

Peamine seisnebki selles, kuidas praktika on majandis korraldatud. Kui poistele antakse käsitsi- või abitööd, vanad ja lagunenud masinad ning puudub õige juhendaja, ei saa nendest ka tulevikus head mehhanisatorit. Töölist tuleb õpetada tööd tehes, traktoristi traktoril töötada lastes.

Praktikajuhendajateks tuleb määrata majandi parimad töömehed ning leida ka võimalused juhendajate huvitatuse tõstmiseks tööks noortega.

Enne õpilaste majandisse praktikale saatmist on vajalik ühine nõupidamine majandi juhtkonna, juhendajate ja kooli esindajate osavõtul, et õpilased saaksid teha kõik tootmispraktika põhimääruses ettenähtu. Keelatud on õpilasi praktika ajaks tööle panna halvasti hooldatud või taastamisremonti vajavatele masinatele.

Lõpetanute kinnistumine töökohtades. Uurimused kinnitavad, et ca kolmandik kohalemääratutest lahkub töökohalt juba esimesel aastal. Viga saab alguse komplekteerimisest ja kutsesuunitlusest üldhariduskoolis. Samuti on vaja pöörata erilist tähelepannu Nõukogude armeest demobiliseeritud noorte tagasipöördumisele majanditesse tööle õpitud erialal.

Paljudel juhtudel on majandid noorte kinnistumatuses ise süüdi seetõttu, et noor jäetakse ilma seadusega ettenähtud soodustustest, näiteks korterist. Talle ei pea andma kohe kõigi mugavustega korterit. Selle võib anda näiteks pärast aastast tööd majandis, kui noor on näidanud end tubli töömehena. Küll peavad tal olema aga korralikud elamistingimused. Õige ei ole seegi, kui noorele antakse kõige viletsam traktor või mõni muu masin.

Öeldi välja, et noorte põllumeeste õpetamisel ja kasvatamisel tuleb maksimaalselt kasutada kutsekeskkoolide materiaalbaase. Kasvatustöös tuleb silmas pidada eeskätt seda, et kasvatame inimest, kellest peab saama eluks ja tööks hästi ettevalmistatud, poliitiliselt arenenud, kindlate veendumustega, loovalt aktiivne tulevane töömees.

Senisest suuremat abi oodatakse ka põllumajanduslikelt teadusasutustelt.

Kolleegiumide ühisotsuses on üksikasjalikult märgitud nii Agrotööstuskomitee, Kutsehariduskomitee, rajoonide ATKde, maakutsekeskkoolide kui ka teiste asjaomaste asutuste ülesanded.

SAMUEL MÄE

koolireform ellu

Pilves taevaski selgines

Septembrikuu viimasel täispikal nädalal jõudis Eestisse ÜLKNÜ Keskkomitee organiseeritud agitlend. Lendurikutse väärilisemad esindajad külastasid koolinoori Tartus ja Tallinnas, et oma isikliku eeskuju ja rohkete meenutustega tutvustada meie vabariigi noortele lenduri elukutse köitvust ja mehisust.

26. septembri hommik Õismäel. Isegi pilves sügishommik selgis ootusärevate silmade ees, pioneerirättide verevusest ja sügislillede värvirõõmust. Pikisilmi oodati ÜLKNÜ XX kongressile pühendatud agitlennust osavõtjaid. «Kas juba tulid? Kes kosmonautidest on?» püüdsid mürsikueas mehehakatised oma uudishimu leevendada. 40. keskkooli pere ootas külalisi. Oktoobrilaste ja pioneeride spaleer palistas koridore ning treppe paraaduksest aulani, kus istusid vanemate klasside õpilased. Tulevad!

Kooli komsomolikomitee sekretär Andrei Terpinski raporteeris lenduritele saavutustest sõjalis-patriootilises töös, edust sõjalis-sportlikes mängudes «Põuavälk» ja «Kotkapoeg», rääkis tihedast koostööst tootmiskoondise «M. I. Kalinini nim Tallinna Elektrotehnika Tehas» sõjaveteranidega.

Seejärel said sõna külalised. Hinge kinni pidades kuulas saalitäis koolinoori kahekordse Nõukogude Liidu kangelase erukindralleitnant Vitali Popkovi sõjapäevade meenutusi. Kuulus lendur sooritas Teises maailmasõjas ligi 500 lahingulendu, osales 170 õhulahingus, tõi alla 41 fašistlikku lennukit. Saalisolijad said teada, et kindral Popkov ja tema kuulus eskadrill olid meilgi suure menuga jooksnud filmi «Lahingusse lähevad ainult ässad» prototüüpideks.

Huviga kuulati lennuväe erukindralmajori Viktor Kozlovi ja Vene NFSV Kirjanike Liidu juhatuse sekretäri luuletaja Feliks Tšujevi esinemisi.

Kooli direktor Larissa Kalinina tänas külalisi toreda kohtumise eest. Kooli lastekoor kinkis külalistele oma rahulaulud.

Pildil: 1. Köitvalt jutustas oma lahingupäevadest erukindralleitnant Vitali Popkov.

2. Hetk kohtumiselt. Kooli direktor Larissa Kalinina (vasakul), luuletaja Feliks Tšujev ja erukindralmajor Viktor Kozlov.

VLADIMIR GARMIDERI
tekst ja fotod

KÕRG- JA KESKERIHARIDUSE MINISTEERIUMIS

26. septembril toimus Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi kolleegiumi koosolek, mida juhatas minister professor V. Rajangu.

Kolleegium kuulas ära keskeriõppeasutuste valitsuse juhataja I. RUTE informatsiooni õppe-kasvatustöö tulemustest ministeeriumi süsteemi keskeriõppeasutustes 1985/86. õppeaastal. Tänavu sai Eesti NSV rahvamajandus juurde 3275 uut keskastme spetsialisti, neist päevases õppevormis 2184. Kolleegium märkis, et riiklike kvalifikatsioonikomisjonide esimeeste aruannetes antakse tehnikumide ja teiste keskeriõppeasutuste lõpetanuile enamasti hea hinnang, seda eriti erialase ettevalmistuse kohta. Diplomiprojektid vastavad nõuetele, reaalsete küsimuste lahendamiseks koostatud projektide osakaal on tõusnud. Riigieksamitel andsid diplomandid komisjonidele üldiselt lemmendavaid vastuseid. Eriti tõrget taset on kvalifikatsioonikomisjonide esimehed aasta jooksul märkinud Tartu Kunstikooli, aga ka Tallinna Pedagoogikakooli koolieelse kasvatuse eriala lõpetajatel.

Samas märgiti diplomiprojektide kaitsmisel ja riigieksamitel ilmnenud olulisemate puudustena raskusi teooria ja praktika seostamisel, kohati veel nõrgavõitu vene keele tundmist. Materiaalbaasi puudulikkusest tingituna esines mõningaid kõrvalekaldumisi praktilise väljaõppe programmist.

Kolleegiumi otsuses kohustati tehnikume kindlustama spetsialistide ettevalmistamise ajakohane tase õppebaasi pideva täiustamise ja õpetamise kvaliteedi tõstmisega, lähtudes kõrg- ja keskeriharidusest uutmise põhisuundade nõuetest. Peeti vajalikuks täiustada tehnikumide väljalaskeplaanide koostamise metoodikat.

Ministeeriumi kapitaalehituste järelevalve valitsuse juhataja A. KASEVÄLI kandis kolleegiumile ette töökaitse ja ohutustehnika olukorrast TPIs ja TRÜs. Harukondliku ametiühingu Keskkomitee töö peainspektori T. Kaadu, TRÜ prorektori A. Kallikormi ja haldusprorektor V. Peedimaa, ministri asetäitja K. Ringi jt sõnavõtud täiendasid ettekannet. Teravalt kritiseeriti meie suuremates kõrgkoolides esinevaid puudusi nii töökaitses kui ka ohutustehnikas, seda eriti keemialaborites, laomajanduses ning garaažides.

Kolleegium andis oma otsuses vajalike meetmete rakendamiseks konkreetsed ülesanded ja tähtajad.

Elavaid mõttevahetusi tingis patendiuuringute arutamine. Kontrollkomisjoni tööst andis ülevaate komisjoni esimees, Moskva Elektroonikatehnika Instituudi patendiosakonna juhataja T. TIHHONOVA, kelle ettekannet täiendasid TRÜ ja TPI prorektorid A. KALLIKORM ja J. KLEIS. Leiti, et leiutus- ja patendiuuringud teostuvad esialgu veel kõrgkoolide üldisest teadustööst eraldi ega etenda oma osa kõrgkoolide arengus. Märgiti, et TRÜ esitatud 200st tööst tunnistati leiutisteks 90, TPIs — 241st 152. Seejuures on TPI uurijatelt müüdud välismaale 4 litsentsi.

Otsuses kohustatakse kõrgkoole analüüsima kateedrite ja laborite teadusuuringute organiseerimist ja planeerimist, silmas pidades vajalikku perspektiivi, et uuringute lõpptulemused jõuaksid maailmatasandile.

1985/86. õppeaasta diplomitööde ja -projektide kaitsmise ning riigeksamite tulemusi kõrgkoolides analüüsis oma ettekandes kolleegiumile kõrgkoolide valitsuse juhataja B. HIIRE. Kõrgkooli lõpetas tänavu 3072 spetsialisti. Riigieksamite ja diplomiprojektide kaitsmise riiklike komisjonide esimehed andsid oma aruannetes kõrgkoolide lõpetanuile üldiselt hea hinnangu. Samas aga märgiti, et kohati oldi kimbatuses teoreetiliste teadmiste praktikaga seostamisega. Üliõpilastelt nõutakse senisest rohkem iseseisvat tööd, uusima erialakirjanduse läbitöötamist jne. Komisjonide esimehed märgivad, et kõrgharidusega kaadri tarbijad peaksid palju tõsisemalt huvituma oma tulevastest spetsialistidest ja nende ettevalmistamisest, kõrgkoolidele ajakohase materiaalbaasi kujundamisest ning pidevast koostööst kõrgkoolidega. Eeskujuks toodi TPI puidutöötlemise eriala kaadri tarbijatega koos tehtud töö: diplomiprojektide temaatika oli tervenisti tarbijatelt, projekte juhendas tarbijate 18 töötajat, arvukalt viibis diplomiprojektide kaistmisel tarbijate esindajaid, tublimatele diplomandidele määrati tarbija preemiaid jms.

Teadusliku kommunismi vabariikliku baaskateedri (TPI) professor I. LIVŠITŠ andis ka ühiskonnateaduse riigieksamitele positiivse hinnangu, kuid märkis, et kohati pole vastustes esitatud teadmised veel kujunenud kindlateks veendumusteks.

Kolleegiumi otsuses tunnistati tänavused riigieksamid ja diplomiprojektide kaitsmised kordaläinuks. Arvestada tuleb riiklike eksamikomisjonide esimeeste kriitilisi märkusi ja ettepanekuid.

RAIMOND ISOK

SULLE, ÕPETAJA

Üldrahvalik tähelepanu õpetajale tema ametipäeval annab märku, et õpetaja autoriteet on tõusmas astme võrra kõrgemale, enneolematu kõrguse poole, nagu omal ajal on nõudnud V. I. Lenin. Tänavuse ametipäeva pidulikkus, autasud, lilletänu, südamlikud tervitussõnad — kõik olid määratud õpetajale.

Just nii oli õpetajate päev Kärberi-nimelises 12 kutsekeskkoolis. Hommikul tervitas tööle saabuvaid õpetajaid õpilaste ja Pöögelmanni-nim tehase ühine puhkpilliorkester. Kooli juhtkonna ja õpetajate funktsioone täitsid ehituskooli poisid ise. Esimeses, klassijuhatajatunnis osusid õpilaste rolli õpetajad ja nad võisid teha kõike seda, mida nende õpilased. Kell 10 kutsus vastne kooli juhtkond õpetajad aulasse, õdusaks kohvikuks dekoreeritud ruumi. Samal ajal andsid nooremateile tunde abiturientid. Majas oli vaikus ja kord, saali kostis ainult tunnikella helin.

Kõigepealt tervitas aulas õpetajaid Kärberi-nim. ja Klementinim kutsekeskkooli ühine näitering Heidi Sarapuu juhendamisel kompositsiooniga «Sulle, õpetaja». Et igas koolipäevas heliseks muusika ja hea sõna, seda soovisid etlejad J. Preverti luule kaudu. Koolistseene A. H. Tammsaare Mauruse koolist esitati mõnusa mängulusti ja karakteritunnetusega. Tammsaare sõnust astus kuulajate ette elu oma rõõmus ja kurbuses, õnnes ja õnnetuses. Õppige ja õpetage headust, hinge ilu, õpetage armastust — jäi helisema Tammsaare tõdedest ning kompositsiooni lõpuridadest (autorid Ants Viljus ja Valdo Teinmann). Ettekantu mõttelainele asudes soovisid sedasama ka kooliperet tervitama tulnud — esindajad Tallinna Piimatoodete Kombinaadist, Näidislinnuvabrikust-sovhoosist, Kreuksi-nim kultuuripaleest, Kutsehariduskomiteest Raamatuühingu Tallinna organisatsioonist...

Kooli autasustatute nimekiri sai pikk. Nende rida alustas Eleonora Voites, kes teenis välja Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi aukirja, Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Ametiühingute Nõukogu ühise aukirja Lembit Idol, edasi tulid Kutsehariduskomitee teenete märgi, kuld- ja hõbemärgi omanikud, kooli kiituskirja saanud...

Vahepeal katsid noored virgad perenaised lauad ja komsomolisekretär Eda Soosalu kuulutas kooli kohvikklubi avatuks. Esimese ettevõtmisena läksid klubi ajalukku õpetajate suvised reisimuljed, nende jagamine kolleegidega slaidiprogrammi vahendusel. Taidlusülevaatuse võitnuto grupis käisid Kaug-Idas klassi- ja koolivälise töö organisaator Urve Torbek ja Eleonora Voites, Saksa DVs Maire Tae ja Anne Tirsi (eri marsruuditi), Jugoslaavias Eda Soosalu. Direktori asetäitja tootmistöö alal Villu Sallaste õpetas 2 aastat Etioopias, kus rajas ja sisustas esimese kutsehariduskooli. Tema äratulekul oli neid juba 6. Aga näitering käis suvel Odessas. Humoorikas instseneeringus jagasid nad oma reisimuljeid. Meenutati teisigi reise — Abrukale Tuulikute perre, külla J. Kaplinskile...

Koolipäeva lõpul raporteeris õpilasdirektor kooli direktorile oma valitsuskepi üleandmisel, et päev läks korda. Pikad sirged noormehed — õpilasvalitsus — panid oma volitused maha. Aga päeva helgesse tonaalsusse lisandus veel mõni kirgas sügisvärv. Et Kärberi-koolis oli sel päeval palju juttu Tammsaarest, meenusid temalt: «Ainult nende õpetusesõnad on kuulamise- ja vaatamiseväärt, kes ise midagi tõsist õppinud on.» Hea, et see on südameharidus.

MAIMO KALMET

* * *

Valga Rajooni Kultuurimajas tähistati pidulikult õpetajate päeva. Avasõnad rajooni haridusosakonna juhatajalt Harry Sepalt, tervitus- ja tänusõnad EKP Valga Rajoonikomitee esimeselt sekretärilt Mai Kolossovalt.

Seejärel autasustati õpetajaid, neid oli seekord rohkesti — ligemale sadakond. Ulatati lilleõied ja preemiaümbrikud.

Tervitussõnu ütles ka rajooni agrotööstuskoondise esimees Eduard Aamer. Samuti anti üle agrotööstuskoondise ja ja ametiühingu aukirjad ning preemiaümbrikud (preemiasumma oli kokku 1570 rubla).

Autasustati pedagooge, kes olid tublid õpilasmaleva juhtidena.

Ilusa kontserdi andsid Valga 1. keskkooli õpilased. Vaadata sai õpetajate tööde näitust.

Autasustatute nimel tänas Valga 2. keskkooli direktor Inna Sajenko.

ELMAR RATASSEPP

TUNNUSTUS PROPAGANDISTIDELE

EKP Kohtla-Järve Linnakomitee ja Kohtla-Järve Linna RSN Täitevkomitee autasustasid oma aukirjaga aktiivse ja viljaka töö eest töötajate kommunistlikul kasvatamisel 18 linna propagandisti. Autasustatute seas olid ka teadusliku kommunismi kooli propagandistid, 6. keskkooli õpetaja M. Kulešova ja Tootmiskoondise «Eesti Põlevkivi» koolieelsete lasteasutuste, kultuuriobjektide ja spordirajatiste valitsuse juhataja A. Stolov.

HEINO AASALEHT

AUTASUSTAMISI

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Kauaaegse viljaka pedagoogilise töö eest kvalifitseeritud spetsialistide ettevalmistamisel autasustas NSV Liidu Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeerium rinnamärgiga «Eeskujuliku töö eest keskerihariduse süsteemis» järgmisi töötajaid:

ALAND, Georg Roberti p — Narva Polütehnikumi õpetaja,
ALEKSIUS, Kalju Karli p — Tallinna Ehitus- ja Mehaanikatehnikumi õpetaja-metoodik,
ALTMÄE, Arvi Ando p — Tallinna Ehitus- ja Mehaanikatehnikumi direktor,
AUNASTE, Loore Borisi t — Tallinna Kergetööstustehnikumi õpetaja-metoodik,
BIZJULINA, Galina Dmitri t — Sillamäe Mäetehnikumi õpetaja,
VASK, Lehte — Tallinna Kaubandustehnikumi osakonnajuhataja,
GALINSKAJA, Helena Nikolai t — Tallinna Pedagoogikakooli õpetaja,
GOZNAJA, Renate Semjoni t — Tallinna Muusikakooli õpetaja,
KASATKINA, Valentina Avrami t — Kohtla-Järve Meditsiinikooli direktor,
KOLLIN, Aksel Nikolai p — Tallinna Majandustehnikumi õpetaja,
LILLEPUU, Kalju Johannese p — Viljandi Kultuurikooli õpetaja,
LINNUPÕLD, Reet Herberti t — Tallinna Kergetööstustehnikumi direktori asetäitja õppealal,
MADIS, Edgar Gustavi p — Tartu Meditsiinikooli õpetaja,
MOPPEL, Leo Nikolai p — Võru Tööstustehnikumi õpetaja,
PALU, Mati Konstantini p — Tallinna Polütehnikumi õpetaja,
PEDOK, Artemi Augusti p — Ülisu Teidualnetööstuse Tehnikumi õpetaja,
PETROVA, Margarita Dmitri t — Tallinna Pedagoogikakooli õpetaja,
PÜDERSEL, Vilve Karli t — Tartu Kunstikooli õpetaja,
POLLUVEER, Ester Augusti t — Tallinna Kergetööstustehnikumi vanemõpetaja,
SAKS, Ilme Hansu t — Tallinna Koreograafiakooli õpetaja,
SELJANIN, Vassili Grigori p — Kohtla-Järve Keemiatehnikumi õpetaja,
SÕERDE, Kalju Gustavi p — Tallinna Meditsiinikooli õpetaja,
TOMANDER, Erika Villemi t — Tallinna Pedagoogikakooli õpetaja,
USK, Tiiu Voldemari t — Tartu Muusikakooli õpetaja,
ŠOHINA, Lidia Ivani t — Narva Polütehnikumi õpetaja,
EHATAMM, Linda Emili t — Tallinna Meditsiinikooli direktori asetäitja õppealal,
JAKUBOVITŠ, Jüri Nikolai p — Tallinna Polütehnikumi direktori asetäitja õppealal.

*

Ühteistkümnenda viisaastaku ülesannete eduka täitmise eest autasustati Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu aukirjaga järgmisi ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi töötajaid:

GOLJANOVA, Larissa Aleksei t — Tartu Riikliku Ülikooli dotsent,
KASATKINA, Valentina Avrami t — Kohtla-Järve Meditsiinikooli direktor,
KUKK, Urve Augusti t — Tallinna Kaubandustehnikumi õpetaja-metoodik,
MAISTE, Ellen Leonhardi t — Tallinna Riikliku Konservatooriumi vanemõpetaja,
NEVERDINOVA, Vera Nikolai t — E. Vilde nim Tallinna Pedagoogilise Instituudi kateedrijuhataja,
SAARELAID, Malle Aleksandri t — Viljandi Kultuurikooli direktori asetäitja õppealal,
SEGERKRANTZ, Vladimir Maksimiliani p — Tallinna Polütehnilise Instituudi professor,
SERGEJEVA, Kiira Sergei t — Narva Polütehnikumi õpetaja,
SUITS, Raul Värdi p — Tartu Kunstikooli õpetaja,
TOMBERG, Bruno Arturi p — ENSV Riikliku Kunstiinstituudi professor.

*

Viljaka pedagoogilise töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest ning seoses õpetajate päevaga autasustas ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeerium oma aukirjaga järgmisi töötajaid:

KARLEF, Karl Karli p — Tartu Riikliku Ülikooli kateedrijuhataja,
MURU, Karl Jaagu p — Tartu Riikliku Ülikooli kateedrijuhataja,
VASSILTŠENKO, Larissa Ivani t — Tartu Riikliku Ülikooli dotsent,
VILLEMS, Anne Leonidi t — Tartu Riikliku Ülikooli vanemõpetaja,
KÕRBE, August Augusti p — E. Vilde nim Tallinna Pedagoogilise Instituudi kateedrijuhataja,
PEDAJAS, Milli-Irene Jakobi t — E. Vilde nim Tallinna Pedagoogilise Instituudi dekaan,
ROOSVEE, Hilda Jakobi t — E. Vilde nim Tallinna Pedagoogilise Instituudi osakonnajuhataja,
VAHAR, Õie Mihkli t — E. Vilde nim Tallinna Pedagoogilise Instituudi dekaan,
MÄNNISTE, Mai Ernsti t — Tallinna Riikliku Konservatooriumi vanemõpetaja,
OLSPERT, Kersti Ralfi t — Tallinna Riikliku Konservatooriumi vanemõpetaja,
GOREMÕKIN, Nikolai Jegori p — Kohtla-Järve Keemiatehnikumi sõjalisala juhataja,
PILVET, Õie Karli t — Kohtla-Järve Keemiatehnikumi raamatukogujuhataja,
GOLONSKAJA, Tamara Ivani t — Narva Polütehnikumi õpetaja,
IVANTSOVA, Nina Ivani t — Narva Polütehnikumi õpetaja,
KRASNOGIRJA, Viktor Vladimiri p — Sillamäe Mäetehnikumi õpetaja,
AAVIK, Riina Martini t — Tallinna Kergetööstustehnikumi osakonnajuhataja,
HALLING, Liina Roberti t — Tallinna Kergetööstustehnikumi õpetaja,
VALDMA, Ivo Leo p — Tallinna Koreograafiakooli kontsertmeister,
NIIT, Aasa Joanni t — Tallinna Kaubandustehnikumi õpetaja,
OJA, Maie Arnoldi t — Tallinna Kaubandustehnikumi osakonnajuhataja,
JAANIMETS, Eduard Jakobi p — Tallinna Polütehnikumi õpetaja,
NAEL, Jüri Karli p — Tallinna Polütehnikumi õpetaja,
PÜRETSKI, Anatoli Ivani p — Tallinna Meditsiinikooli õpetaja,
ZENKOVITŠ, Jevgenia Mihaili t — Tallinna Meditsiinikooli õpetaja,
UMMUS, Helgi Hugo t — Tallinna Meditsiinikooli õpetaja,
ALEKSEJEVA, Margarita Endeli t — Tallinna Majandustehnikumi õpetaja,
ALAS, Priit Elmari p — Tallinna Ehitus- ja Mehaanikatehnikumi õpetaja,
NAAN, Annes Eino p — Tallinna Ehitus- ja Mehaanikatehnikumi direktori asetäitja õppealal,
PURDE, Maii Jüri p — Tallinna Ehitus- ja Mehaanikatehnikumi õpetaja,
TALVISTE, Erik Antsu p — Tallinna Ehitus- ja Mehaanikatehnikumi õpetaja,
VELMET, Malle Karli t — Tallinna Muusikakooli õpetaja,
VEST, Kalju Rudolfi p — Tallinna Muusikakooli õpetaja,
VEIELAINEN, Reino Heino p — Rakvere Pedagoogikakooli õpetaja,
MÄNDMAA, Katrin Alduri t — Viljandi Kultuurikooli õpetaja,
ANTZON, Kaupo Jaani p — Tartu Muusikakooli õpetaja,
KÕIV, Aino Arnoldi t — Tartu Muusikakooli õpetaja,
HOMAN, Evi Eduardi t — Tartu Kunstikooli õpetaja,
TALI, Rein — Tallinna Pedagoogikakooli õpetaja,
VALMIS, Lembitar — Tallinna Pedagoogikakooli õpetaja,
HEINING, Ülle Heinrichi t — ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi Teaduslik-Metoodilise Kabineti vanemmetoodik,
MÄKS, Silvi Augusti t — ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi Teaduslik-Metoodilise Kabineti vanemmetoodik,
HIIRE, Bernhard Jakobi p — ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi valitsusejuhataja,
KILK, Kalju Reinholdi p — ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi juures asuva Keskeriõppeasutuste Vabariikliku Inspektsiooni juhataja.

TALLINNA ÜLIKOOL
Akadeemiline Raamatukogu

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUMI JA HARUKONDLIKU AMETIÜHINGU VABARIIKLIKU KOMITEE AUKIRJAGA AUTASUSTATUD

Eesti NSV Haridusministeeriumi kolleegium ning Haridus- ja Teadustöötajate Ametiühingu Eesti Vabariikliku Komitee presiidium autasustasid ühise aukirjaga alljärgnevaid pedagooge viljaka pedagoogilise töö eest:

Aab, Eha Aleksandri t — Puurmani Keskkooli õpetaja,
Aalde, Elvi Aleksandri t — Järva-Jaani kolhoosidevahelise lastepäevakodu «Noorus» kasvataja,
Aasa, Asta Tõnise t — Raikküla Eriinternaatkooli kasvataja,
Aavik, Aili Artur-Johannese t — V. Kingissepa nim kolhoosi lastepäevakodu kasvataja,
Abel, Ludmilla Ivani t — Viljandi 2. Lasteaia kasvataja,
Agu, Elina Heikki t — Tallinna 36. Keskkooli õpetaja,
Aidma, Viive Eduardi t — Iisaku Keskkooli õpetaja,
Aleksejeva, Ljudmila Vassili t — Dejevo Algkooli õpetaja,
Alles, Ilmi-Valfriede Arvo t — Lahmuse Eriinternaatkooli õpetaja,
Altmäe, Lea Jaani t — Haljala Keskkooli õpetaja,
Amelkina, Antonina Grigori t — Raja 8kl Kooli õpetaja,
Andessaar, Olli Aleksandri t — Kilingi-Nõmme Keskkooli õpetaja,
Annus, Eve Agro t — Tallinna Mererajooni Haridusosakonna kooliinspektor,
Aren, Arle Joosepi t — Pärsti Lasteaia-Algkooli juhataja,
Arik, Õie Oskari t — Raikküla Eriinternaatkooli õpetaja,
Aruots, Viia Heino t — Lihula Lasteaia kasvataja,
Aruste, Tiit Juhani p — Rakvere 1. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Asser, Age-Pille Armeni t — Kärstna 8kl Kooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Astok, Sirje Peari t — Sonda 8kl Kooli õpetaja,
Autor, Milvi Alberti t — Pagari Algkooli juhataja,
Avingo, Epp-Anu Tõnise t — ENSV Laste ja Noorte Spordikooli vanemtreener-õpetaja,
Baranovskaja, Nelli Ivani t. — Sillamäe 3. Keskkooli õpetaja,
Batašova, Tamara Nikanori t — A. Vaderi nim Saku Keskkooli õpetaja,
Bauer, Liivi Andrei t — Rakvere 3. Keskkooli õpetaja,
Beljajeva, Ljubov Aleksandri t — Tallinna 6. Keskkooli õpetaja,
Beresneva, Natalja Jevgeni t — J. Smirnovi nim Tallinna 33. Keskkooli õpetaja,
Borkvel, Ella-Linda Manivaldi t — Paide Rajooni Koolidevahelise Õppe-tootmiskombinaadi direktori asetäitja,
Bružene, Onute Vintsi t — Kingissepa 3. Keskkooli endine direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Danilson, Nelli Mihhaili t — Võru 2. Keskkooli õpetaja,
Dolgihh, Nadežda Ivani t — Tootmiskoondise «Eesti Põlevkivi» koolieelse kasvatuse vaneminspektor,
Dolgova, Jelena Nikolai t — Tallinna 26. Keskkooli õpetaja,
Dudkin, Marika Jaroslavi t — ENSV Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi endine direktori asetäitja,
Eelmäe, Velli Aleksei t — Pärnu 4. Lastepäevakodu kasvataja,
Ehhina, Anna Ivani t — Kohtla-Järve 29. Lastepäevakodu «Tipa-Tapa» kasvataja,
Eiso, Ingrid Joanni t — Tapa 3. Lastepäevakodu juhataja,
Elhi, Ly Enno t — Muraste 8kl Kooli õpetaja,
Elster, Mai Alfredi t — Keila 3. Lastepäevakodu juhataja,
Evendi, Marta Augusti t — Vägeva Eriinternaatkooli õpetaja,
Fjodorova, Valentina Mihhaili t — Narva 11. Keskkooli õpetaja.
Freiberg, Liina Hugo t — L. Koidula nim Pärnu 2. Keskkooli õpetaja,
Freienthal, Inge Aleksandri t — Võsu 8kl Kooli õpetaja,
Galle, Nadežda Vladimiri t — Rakvere 5. Lastepäevakodu juhataja,
Gembarževskaja, Tatjana Nikolai t — Kohtla-Järve 17. Keskkooli õpetaja,
Gerassimjuk, Veera Stanislavi t — Rakvere 2. Keskkooli õpetaja,
Glatinja, Inna Mihhaili t — Viljandi 2. Lasteaia kasvataja,
Glazunova, Ljudmila Fjodori t — Tallinna 45. Keskkooli õpetaja,
Gorelikova, Galina Aleksandri t — Keila 2. Keskkooli direktor,
Grünthal, Enno Elmari p — Kilingi-Nõmme Keskkooli sõjandusõpetaja,
Gubkina, Antonina Ivani t — Kohtla-Järve Lastesõime «Mesilane» juhataja,
Gukova, Tatjana Nikandri t — I. Grafovi nim Narva 10. Keskkooli õpetaja,
Gutovskaja, Anna Mihhaili t — Valga 2. Keskkooli õpetaja,
Hallik, Anu Ilmari t — Pärnu 6. Keskkooli õpetaja,
Harjak, Urve Alberti t — Kärdla 1. Lasteaia kasvataja,
Heidok, Ruth Rolfi t — Tallinna Pioneeride Palee ringijuht,
Hendrikson, Irina Romani t — Tallinna 57. 8kl Kooli õpetaja,
Heinaste, Lea Nikolai t — Paide Rajooni Haridusosakonna metoodikakabineti metoodik,
Heinla, Külli Kalju t — Haljala Keskkooli õpetaja,
Helde, Norma Nikolai t — A. Mui nim Kingissepa 2. Keskkooli instruktor-metoodik,
Helmja, Kai Voldemari t — Pärnu 9. 8kl Kooli õpetaja,
Hohlova, Margarita Jossifi t — Narva 3. 8kl Kooli õpetaja,
Holm, Ilme Ennu t — Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli kasvataja,
Hommik, Kirsti Karl-Ferdinandi t — Järva-Jaani Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Hurt, Maret Aleksandri t — Vägeva Eriinternaatkooli raamatukogu juhataja,
Hütsi, Karin-Astrid Louis-Christiani t — A. Mui nim Kingissepa 2. Keskkooli õpetaja,
Ikonnikova, Antonina Andrei t — Tartu 9 .Keskkooli õpetaja,
Illik, Milvi Antoni t — Aste Lastepäevakodu kasvataja,
Inno, Malle Rudolfi t — Kadrina Keskkooli õpetaja,
Ivanainen, Maie Richardi t — Sillamäe 4. Keskkooli õpetaja,
Ivanova, Aza Nikolai t — Narva 21. Lastepäevakodu kasvataja,
Ivanova, Roza Andrei t — Kohtla-järve 13. Keskkooli direktor,
Ivanova, Svetlana Aleksandri t — Tallinna 51. Keskkooli õpetaja,
Ivanova, Veera Mihhaili t — Narva 2. Lastekodu kasvataja,
Jaanimägi, Ilmo Ahti p — Rakke Keskkooli direktor,
Jaanimägi, Viivi Elmari t — Räpina Näidismetsamajandi lastepäevakodu kasvataja,
Jakovleva, Ljudmila Semjoni t — Tartu 4. Keskkooli õpetaja,
Jakuševa, Tatjana Ivani t — Tallinna 41. 8kl Kooli õpetaja,
Jamšaruk, Veera Ivani t — Pärnu 7. 8kl Kooli õpetaja,
Jaska, Vello Valteri p — Hummuli 8kl Kooli direktor,
Jemeljanov, Mihhail Grigori p — Pärnu 7. 8kl Kooli õpetaja,
Jemeljanova, Ljudmila Aleksandri t— Narva 11. Keskkooli klassi- ja koolivälise kasvatustöö organisaator,
Jensen, Silvi Arnoldi t — Vändra Keskkooli õpetaja,
Jeršova, Niina Ivani t — Mustvee 2. Keskkooli õpetaja,
Joon, Elle Hansu t — V. Võrgu nim Tallinna 3. Keskkooli õpetaja,
Juksaar, Anne Bernhardi t — V. Kingissepa nim Tallinna 20. Keskkooli õpetaja,
Juurikas, Aime Arnoldi t — Pärnu 5. 8kl Kooli õpetaja,
Jõeveer, Anne Timofei t — Anikvere 8kl Kooli õpetaja,
Järvsoo, Ann Oskari t — Kose Keskkooli raamatukogu juhataja,
Jäär, Alma Ado t — Otepää Keskkooli õpetaja,
Kabanova, Ljudmila Dmitri t — Tallinna 31. Keskkooli õpetaja,
Kadak, Enno Augusti p — Randvere Algkooli õpetaja,
Kala, Maimu Aleksandri t — Päinurme Eriinternaatkooli õpetaja,
Kallaste, Malle Johannese t — Püssi Keskkooli õpetaja,
Kalmus, Valli Jaani t — Riidaja 8kl Kooli õpetaja,
Kamps, Rein Erichi p — Tallinna 13. Keskkooli direktor,
Kanter, Reet Johannese t — Vaeküla Eriinternaatkooli õpetaja,
Kapp, Pilvi Oti t — Tartu 5. Keskkooli õpetaja,
Karon, Mari Aleksandri t — Kilingi-Nõmme Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Karpova, Zinaida Ilja t — Paldiski Algkooli direktor,
Karula, Valentina Stepani t — Pärnu 2. Abikooli õpetaja,
Karusaar, Ilme Augusti t — Luunja Keskkooli õpetaja,
Kase, Elna Arnoldi t — Vändra Keskkooli õpetaja,
Kaselo, Naima Karli t — Türi majanditevahelise lastepäevakodu «Nurmenukk» kasvataja,
Kaseväli, Leili Oskari t — Käravete Algkooli juhataja,
Kask, Külliki Edgari t — Tartu 7. Keskkooli klassi- ja koolivälise kasvatustöö organisaator,
Kazakevitš, Veera Ivani t — Narva 27. Lastepäevakodu kasvataja,
Katškina, Niina Ivani t — Kiviõli 2. Keskkooli õpetaja,
Kauküla, Õili Johannese t — Tallinna 1. Keskkooli õpetaja,
Keerus, Lembit Karli p. — Kiltsi 8kl Kooli direktor,
Keevend, Aime Rudolfi t — Maarja Keskkooli õpetaja,
Kerge, Külli Leo t — ENSV Noorte Loodusesõprade Maja metoodik,
Kers, Leida Kosti t — Kingissepa 1. Lastepäevakodu kasvataja,
Kibur, Pille Lembitu t — Tallinna 105. Lastepäevakodu juhataja,
Kisand, Juta Elmari t — Kääpa 8kl Kooli õpetaja,
Kivi, Evi Hermanni t — Loksa Lasteaia kasvataja,
Kivi, Kersti Raimondi t — A. Vaderi nim Saku Keskkooli õpetaja,
Kivi, Õie Peetri t — F. Oki nim Aste 8kl Kooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Kleemeier, Hilli-Mai Ioanni t — Maardu Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Klement, Erika Eino t — Kiviõli 1. Keskkooli õpetaja,
Klemm, Maie Tõnise t — Tallinna 127. Lastepäevakodu kasvataja,
Klet, Elsa Gotlobi t — Mustvee 2. Keskkooli õpetaja,
Klotškova, Apollinaria Nikolai t — Kohtla-Järve 20. Lastepäevakodu «Pääsuke» kasvataja,
Knjazeva, Maria Nikolai t — Narva 1. Keskkooli õpetaja,
Kobrand, Eva Henriku t — Aravete kolhoosidevahelise lastepäevakodu juhataja,
Kofanova, Ljubov Jevgeni t — Kohtla-Järve Linna Kaugõppekeskkooli metoodik,
Kokamägi, Mare Jaagu t — Tõrva Lasteaia kasvataja,
Koleda, Mihhail Grigori p — Tallinna 58. Keskkooli õpetaja,
Kolli, Maire Jüri t — Rakvere Rajooni Haridusosakonna kooliinspektor,
Kondoja, Väino Augusti p — Rakke Keskkooli õpetaja,
Kondratjev, Voldemar Dementi p — Raasiku 8kl Kooli direktor,
Koppel, Aino Oskari t — Sõrve sovhoosi lastepäevakodu juhataja,
Koppel, Ene Kalju t — Pärnu 16. Lastepäevakodu õpetaja-logopeed,
Koppel, Helje Jaani t — Tallinna Lastestaadioni vanemtreener-õpetaja,
Kopti, Alje Oskari t — Laiuse kolhoosi lastepäevakodu kasvataja,
Kornilova, Alevtiina Grigori t — Tallinna 40. Keskkooli õpetaja,
Korsten, Merle Otto t — Kohtla-Järve 43. Lastepäevakodu «Kirju-Mirju» kasvataja,
Kotk, Rein Johannese p — Tallinna Kalinini Rajooni Koolidevahelise Õppe-tootmiskombinaadi õppemeister,
Kraav, Ene Meinhardi t — Räpina Keskkooli õpetaja,
Kranich, Erika Karli t — Paide 1. Keskkooli õpetaja,
Kravtšenko, Rimma Konstantini t — Tallinna 12. Keskkooli õpetaja,
Kruusmaa, Ene Heino t — Vinni Näidissovhoostehnikumi lastepäevakodu kasvataja,
Kubarskaja, Liidia Ivani t — Kohtla-Järve 16. Keskkooli õpetaja,
Kukšinova, Janina Antoni t — Tallinna 40. Keskkooli õpetaja,
Kulberg, Tähte Arvedi t — Kanepi Keskkooli õpetaja,

(Järg 3. lk)

TAGASIPILK KÜMNENDILE

Septembri lõpunädalal elustus TPedI peahoone piduliku sündmuse tunnistajana. Instituudi haridusjuhtide ettevalmistus- ja täiendusteaduskond asus pidama IV vilistlaskonverentsi nimetuse all «Haridusjuhtide ettevalmistamise ja täienduskoolituse ülesanded ja arenguperspektiivid NLKP XXVII kongressi otsuste valgusel üldharidus- ja kutsekeskkooli reformi elluviimise ning kõrg- ja eriharidusc uutmise tingimustes».

«1976. aastal asuti ebatavalist ülesannet lahendama, sest kõrgkoolid koolijuhte ette ei valmista,» märkis rektor **Rein Virkus** oma avaettekannet alustades. «10 aastat pole juubel, kuid annab põhjust tagasivaateks, mis lubab kinnitada, et ettevõetu on ennast õigustanud: teaduskonna prestiiž on kõrge, sidemed koolidega tihenenud, uued õppevormid leidnud tee praktikasse.» Rektor kriipsutas alla kõrge kvalifikatsiooniga lektorite teeneid, alates ökoloogiahariduse eestvõitleja Ferdinand Eiseni ning ideoloogiaspetsialist Toomas Alataluga ja lõpetades kogenud koolijuhtide Paul Lehestiku, Jüri Koksi ning Viktor Tšuriliniga. Tänu heale koostööle Tallinna 18. ja 34. 8kl kooliga, 32., 37. ja 42., Tartu 2. ja 12. ning Valga 1. keskkooliga on praktikapäevad kulgenud edukalt.

Rein Virkus juhtis tähelepanu sõlmküsimustele, millel käesoleval viisaastakul on erilist kaalu.

Haridusminister **Elsa Gretškina** avaldas instituudile siirast tunnustust selle eest, et täiendusteaduskond on avardanud koolijuhtide vaatevälja, ühised püüdlused on leidnud rakendust igapäevases töös. Iseloomustades meie tuntuimate koolijuhtide Kalju Terase, Helve Raigi, Heino Mägi, Heljo Liebergi ja mitmete teiste tööstiili, tänas minister nende nimede kaudu kõiki ülejäänud kohalviibijaid, kes on aidanud ellu viia koolireformi suuniseid.

EKP Keskkomitee osakonnajuhataja **Aili Aben** pani kuulajaile südamele näha töös peamist, mitte komistada pisiküsimustele, järgida kindlat poliitikat ja mobiliseerida selleks kogu pedagoogiline kollektiiv. Koolireform kujutab endast revolutsioonilisi muudatusi, milleks õpetajad pole metoodiliselt ette valmistatud. Tuleb mõelda, kuidas organiseerida õpilaste õppetegevust nende vaatenurgast lähtudes, loobuda pelgalt lektori ja teadmiste edastaja rollist. Ka ideelis-poliitilise kasvatustöö valdkonnas lähtuda samast, seada ennast õpilase seisukohale. Õppe-kasvatustöö ümberkorraldamine toimugu operatiivselt, ootamata instruktsioone mujalt. Ei aita ürituste arvu suurendamine, vaid hoopis olemasolevate parem korraldamine. Eriti kehtib see poliitpäevade kohta. Õpilaste omavalitsuse rakendamise võimalusi kasutatakse ebapiisavalt.

«Teie valmistate ette meile õpilaskontingenti, järelikult olgu meie vahel tihe koostöö.» Nende sõnadega pöördus kuulajate poole kõrg- ja keskerihariduse minister **Väino Rajangu**. Tänavu suurenes kõrgkoolidesse pürgijate arv, kuid paraku soovid ja ühiskonna vajadused ei kattu, üksikutele aladele tohutu konkursi kõrval leidub tühjaks jäänud erialasid. Maarajoonidele eraldatud konkursivabad kohad ei lähe täielikult asja ette. Praegu ei saa rahul olla noorte pedagoogide kutsekindlusega. Reformi ja uutmisega peavad asjad paranema.

Konverentsi avapäeva mahtus nii tõsiseid kui ka ülevaid hetki. Otto Terno, Arkadi Reigo, Riho Rosin, Arne Siibak, Ants Korjus... manalasse varisenud vilistlastest koolijuhtide loetelu sai veelgi pikem. Rein Virkuse ettepanekul austati lahkunud kaasvõitlejaid leinaseisakuga.

Sama päeva infovahendid avaldasid NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse meie vabariigi haridustöötajate autasustamisest ordenite ja medalitega. Konverentsist osavõtjate aplausi ja õnnitlused pälvisid Kanepi keskkooli direktor Nikolai Paisnik, haridusminister Elsa Gretškina jt.

Konverents jätkus päevakohaste ettekannetega.

JÜRI TUISK

Värske ENSV teeneline õpetaja Olav Vallimäe (paremal) vestluskaaslasteks on kolleegid Mai Jõgi ja Heino Mägi.

Lasnamäel mälestuspuud istutamas.

TÖÖ VÕI MÄNG?

SUUR KLASSITUBA

«Elu oleks nagu mäng, mitte ka mäng, vaid mingisugune tõelikkuse ja mängu segu ning kunagi ei oska öelda, kus lõpeb tõelikkus ja kus algab mäng. Nad vahelduvad, nad põimuvad läbisegi, nad muutuvad: elu saab mänguks ja mäng eluks.» («Kärbes».)

Kui parafraseerida Tammsaare mõtet, võib-olla võiksime samasuguseid seoseid tabada ka töö ja mängu vahel. Paljugi tundub meie elus mäng, ent tegelikult osutub tõsiseks tööks. Teinekord paistab, et on töö, aga süvenemisel leiad end nagu huvitavast mängust, mis annab tegevusrõõmu ja võimaluse oma algatusvõimet vabalt rakendada.

Mis on selle taustal metoodiline töö, õpetaja enesetäiendamine? Kas mäng, töö või nii mäng kui töö?

Küllap saame siin väga erinevaid seisukohti: on ju igal pedagoogil oma vahekord metoodilise tööga, oma arusaamine, oma lähenemine, oma isikupärane suhe. Vaevalt aga leidub õpetajat, kes sellega üldsegi ei tegeleks, kes saaks ilma hakkama. Võib-olla ei teadvustata igakord metoodilist tööd enda jaoks küllalt konkreetselt, kuid õpetaja kogu tegevus, iga õppetund on ju metoodilise läbimõtlemise tulemus. Seetõttu ei saa eraldada metoodilist tööd õpetaja igapäevatööst, see on viimase koostisosa, kuigi selle tase, maht ja kvaliteet võivad isikuti olla sootuks erinevad. Nii nagu võib olla erinev ka suhtumine. Kui aga mõistame, et metoodiline töö on meie pedagoogilise ettevalmistatuse ja erialase meisterlikkuse pidev täiustamine, siis ei saakski sellesse tekkida ükskõikset või negatiivset hoiakut. Sel juhul on enesetäiendamine õpetaja elu küsimus. Koos ühiskonna, koolielu ja kasvandike muutumisega peavad muutuma ka õpetajad-kasvatajad. Teisiti pole võimalik. See muutumine-arenemine seostub enesetäiendamise kui metoodilise töö ühe, kuid kõige olulisema osaga.

Pidev kursisolek ühiskondlik-poliitiliste, kultuuri- ja kunstielu sündmuste ning saavutustega. nii nagu oma eriala ja metoodika uususte enesestmõistetav jälgimine on vaid pealispind, kooruke, mis mõjutab ja mille varjus areneb ning muutub tuum — see, missuguse laenguga läheme oma õpilaste juurde, missuguseid hoiakuid ja väärtusi neile sisendame, kuidas oskame oma tööd analüüsida, oma tegevuses positiivset näha, seda arendada, järeldusi teha, kogemusi vahetada.

Küllap just niisugune ongi kõige tavapärasem ja vajalikum enesetäiendamine, mis oma olemuselt on tõsine loov töö. Otsival ja teadmiserksal õpetajal püsib selline vaimne eneseharimine esikohal. Selle loomulik avaldumistee on igapäevane koolitöö — sulam inimese, kodaniku kasvatamisest ja oma aine õpetamisest.

Seega pole metoodiline enesetäiendamine midagi otsitut, kunstlikku ega formaalset. Selle olemus peitub üldinimlikus teadatahtmises, huvitumises ümbritsevast, oma erialast ja enda ning kolleegide töö tulemustest.

Paraku ei näe aga veel kõik õpetajad eesmärgistatud ja sihikindla enesetäiendamise vajalikkust. pidades seda tüütuks ja kasutuks lisakoormaks. Puudub motivatsioon, ei mõisteta enesetäiendamise olemust.

Teatavasti seostub enesetäiendamine lugemusega. Sageli heidetakse õpetajatele ette vähest lugemishuvi. Küllap kehtib see vaid teatud osa kohta. Mõnikord on häda selleski, et ilmuv ei jõua pärale. Kui õpetaja ise pole otsija või raamatut kusagil ei tutvustata, võibki see tema vaateväljast kergesti kõrvale jääda.

Noored kooli tulevad õpetajad lülitagem kohe pedagoogigilises kollektiivis valitsevasse eneseharimisse (enesetäiendamisvajadus peaks alates kesk- ja kõrgkoolist idanema igas inimeses). Algaja on tänulik, kui talle tutvustatakse tema aine kõikides kabinettides olevat metoodilist ja koolikirjandust ning seda, kust, kuidas ja kuivõrd on konkreetses paikkonnas kõige hõlpsam saada vajalikku lisateavet (kooli raamatukogu, metoodikakabineti varud, rahvaraamatukogu jne). Koolis valitsevast õhkkonnast ja juhtkonna metoodilisest erksusest sõltuvad õpetaja tegutsemisvalmidus, tema kaasaminek elu nõuetega.

On teada, et vaid vähesed õpetajad loevad järjekindlalt venekeelset metoodilist kirjandust, rääkimata muukeelsest. Sageli on tagasihoidlik lugemus otseühenduses õpetajatöö pingelisuse ja haralisusega. Mitmete aineõpetajate igapäevatöö on oma põhiolemuselt juba lõputult mitmetahuline ja ajamahukas. Üks enamhõivatuist on kindlasti emakeeleõpetaja. Kui ta juhtub veel töötama suurkooli keskastme kuues klassis, kus on kokku umbes 200 õpilast, siis pole raske ette kujutada, mida tähendab nende kirjalike tööde parandamine. Ja mitte ainult parandamine. Need 200 õpilast vajavad individuaalset suunamist, et kinnistuksid õigekirjareeglid ning kujuneks eluks vajalik väljendus- ja tekstimoodustusoskus. Loomulikuna lisandub siia veel õpilaste loovvõimete arendamise ja isikupärase stiili kujundamise vajadus. Ei oska küll näha ühegi teise aine õpetajat, kellel oleks suurearvuliste klassikoosseisude puhul nii mahukas tunniväline põhitöö. Ilmne ebavõrdsus. Aga kas me arvestame alati emakeeleõpetaja kodutööd? Paraku kipume selle unustama ja loeme kokku vaid klassitundide nädalakoormust Jäämäe veealune osa jääb koduseinte vahele.

Kuidas avaldub õpetaja enesetäiendamine? Missugused on selle väljundid? Põhiliselt ja kõige otsesemast oli juba juttu: see on igapäevane koolitöö, selle tulemuslikkus, õpilaste maailmavaatelised hoiakud, eetilised tõekspidamised. teadmised-oskused-vilumused. Sellelt seisukohalt lähtudes on enesetäiendamine eluks vajalik tegevus, treening, enda pidev vormis hoidmine.

Teine väljund on kolleegide rikastamine, s. o oma töö mõtestamise ja eneseanalüüsi alusel järelduste-üldistuste tegemine. Siia kuuluvad õpetajate kogemusloengud, artiklid, kursusetööd. Meil on palju hästi töötavaid õpetajaid, kelle isiksuseomadused koos aastaid kestnud enesetäiendamisega on andnud silmapaistvaid tulemusi nii otseses õppe-kasvatustöös kui ka vabariigi pedagoogilise mõtte arengus. Selle tõestuseks on sajad teenelised õpetajad, õpetajad-metoodikud ja vanemõpetajad.

Üsna mitmed on endale valinud kindla enesetäiendamise režiimi ja võtavad osa uurimistöö kursustest. Nii töötab meil praegu umbes 150 tegevõpetajast uurijat, entusiasti, kes tunnevad rahuldust tõsisemast pedagoogilisest süvatööst. Igati austust ja eeskuju vääriv tegevus. Senistele uurijatele tuli tõsist täiendust sel suvel alanud keeledidaktika kursuselt.

Vanasti öeldi, et õpetaja on maa sool. Eks ole ta seda tänapäevalgi, kuigi soolaliikide paljusest pole enam võimalik nii ainujuhtivalt esile tõusta ega silma paista kui varem. Et orienteeruda nüüdisaja teabetulvas ja mõjusuundades, mis õpilasi ümbritsevad, peab tänase õpetaja isiksus olema endisaegadega võrreldes mõõtmatult rikkam. tema sisemaailm avaram, ainealaste teadmiste pagas suurem ja väärtushinnangute mõju kindlam. Seda saavutab õpetaja, kellele pidev enesetäiendamine on tõsine loov töö, ühtlasi ka vajadus harrastus ja mängulusti pakkuv tegevus.

VIIVI RUKKI,
VÕTi metoodik

MEILE KIRJUTATI. MIS EDASI?

16. augustil k.a NÕs ilmunud artiklis «Miks kodu räämas?» vahendas autor muu hulgas ka Pärnu lastekodu direktori kriitilist hinnangut lastekodu ja ELKNÜ Pärnu Linnakomitee šefluslepingu täitmisele.

Toimetusele saadetud seletuskirjas tunnistab ELKNÜ Pärnu Linnakomitee enesekriitiliselt, et kõiki šeflustööplaani punkte tõepoolest ei täidetud, et töö lastekoduga ei olnud järjepidev. E. Pärteli hinnanguga siiski lõpuni ei soostuta. Palju abistati lastekodu plaaniväliselt: kõik kasvandikud viidi aprillikuus teatrisse vaatama linna kooliteatri etendusi, kohtuti näitlejatega. Lastekodu kasvandikud osalesid jalgsimatka turiaadis «Pärnumaa '85», korraldajaks komsomolikomitee koos matkaklubiga. Komsomolikomitee muretses lastekodu kasvandikele selleks puhuks matkavarustusi. Aprillikuus korraldas Pärnu pioneerimaja lastekodus oma päeva. Lastekodu juhtkonnaga hoitakse tihedat kontakti, senini pole pretensioone esitatud.

Artiklis käsitletut arutati augustinõupidamiste plenaarkoosolekul ja koolidirektorite sektsioonis.

Komsomoli linnakomitee jätkab šeflust lastekodu üle. 1. septembriks valmis tööplaan, moodustati pedagoogikarühm varemgi lastekodu abistanud asutuste ja ettevõtete — linakombinaadi, merekooli, siseasjade osakonna ja draamateatri töötajaist. Pedagoogikarühma komandöriks valiti linakombinaadi komsomolisekretär Nadežda Koplus.

TOIMETUS

KOKKUVÕTTEID JUUBELISUVEST

Eesti Õpilasmaleva Viljandi piirkonnas tehti kokkuvõtted töösuvest 20. septembril. Piirkonnastaabi korraldatud pidulikul vastuvõtul autasustati sotsialistliku võistluse võitjaid ja avaldati tunnustust staažikatele malevategijatele. Piirkonna teenetemedali vääris 19 Viljandi rajooni õpetajat ja koolijuhti. Autasu saajate hulgas oli staažikaimana Kalmetu 8kl kooli direktor Enna Lond, kel on seljatagа 12 aastat õpilasmalevas. Esile tõsteti ka suuremate malevakoolide direktoreid Endel Lepikut, Elias Blumbergi, Harald Tekkot ja Peeter Sadamat. Teenetemedali pälvis veel haridusosakonna inspektori, pedagoogimissiooni tunnetava malevaentusiasti Aili Kääriku kauaaegne töö Suislepa poisterühmas.

Juubelisuvel töötas rajooni 27 baasmajandis 41 laagrit ja 30 rühma, kus leidis jõukohast rakendust 2491 virka kätepaari. Oma rajooni koolid suunasid malevasse 1696 õpilast ja 110 pedagoogi. Et Eesti suuremates linnades pole kerge leida õpilastele piisavalt hooajalisi töökohti, võtsime vastu 234 Tallinna ja 446 Narva õpilast. Külalisrühmi töötas kaks — Permist ja Daugavpilsist. Oleme alati olnud EÕMi üks internatsionaalsemaid piirkondi.

Ligi kahe ja poole tuhandene töövägi tegi suve jooksul üle 65,5 tuhande tööpäeva. Piirkonnakomandör, A. Rulli nim Mustla keskkooli direktor Kalle Küttis tõi võrdluse: «Sama palju tööpäevi tehakse ühes keskmises kolhoosis aasta jooksul.» Et maalaps leiab tee töö juurde kergemini kui linnakividel kõndiv noor, seda tõendab Viljandi rajooni maakoolide õpilaste küllalt suur haaratus malevasse. Näiteks oli Kolga-Jaani 8kl koolist hõlmatud laagritesse pisut üle 80% malevaealistest, Kalmetu 8kl koolist ligi 70%. Suurim malevakool rajoonis oli absoluutarvude poolest aga Nuia keskkool, kes rakendas tööle 3 laagrit ja 3 rühma kokku 293 õpilasega. Rahule jäid majandid, edu saatis nuialasi ka sotsialistlikus võistluses.

Viljandi linna koolidest saab pidada suurimateks malevakoolideks 2. ja 5. keskkooli (malevaealistest vastavalt 26% ja 18% malevas). Viimasel oli sel suvel malevas 63 õpilast rohkem kui eelmisel aastal. Linnanoored töötasid põhiliselt maal, ent suurem võiks olla nende osa linnamajanduses. Häid perspektiive pakub selles suhtes koostöö ÕTKga, kelle direktor Jaan Ojasson (kunagise Sakala piirkonna komandör aastast 1970) pälvis samuti teenetemedali.

Peale tubli töö on malevas au sees ka sisukas puhkus. Piirkonnakomissari, C. R. Jakobsoni nim Viljandi 1. keskkooli direktori Evald Lapriku eestvõttel on juurdumas senisest suurem spordilembus. Lisaks rühmade spartakiaadile toimub nüüd teist aastat samasugune üritus ka laagritele. Rühmade töösuve pidulikule avamisele järgneb teatejooks rajooni sõjaveteranide nõukogu karikale. Malevataidlusele on soodsalt mõjunud tihedam konkurentsisõel: piirkonnakokkutulekule pääsevad ainult parimad laagrid ja rühmad kes eelnevalt selgitatakse regiooniti. Teist aastat oleme pidanud parimaid rühmalaule ja taidluskavu linnarahvale esitamise vääriliseks.

Kes pälvisid tunnustuse kui parimad? Sotsialistliku võistluse võitis Tarvastu laager, kus töötasid Mustla keskkooli õpilased Aino Pedai juhendamisel. Parim rühm oli samuti Tarvastu kolhoosis töötanud Orava, kus komandöriametis olid Mart ja Heljo Saar, õpilased aga 5. ja Mustla keskkoolist. Tarvastu kolhoosi kohta tuleks lisada, et ta on rajoonis kõige kauem olnud õpilasmaleva lepingupartner: koostöö staaž ulatub 16 aastani.

Malevlaste tööpanuse iseloomustamiseks mõned arvud. Varju alla toimetati ligi 16 000 tonni kuiva heina ja 1600 tonni põhku, hooldati 1400 ha söödakultuure. Suutsime kindlustada maleva kasvu 200 õpilase võrra. Töösuve õnnestumisele aitas kaasa ladus koostöö Viljandi ATKga igas lahendamist või abi vajavas küsimuses. Ent siiski vaatame lootusrikkalt ka linna poole, sest tahame suurendada edaspidi linnalaste haaratust malevasse ning jätkata uute baasmajandite otsimist linnamajanduses.

JAAN REBANE,
EÕM Viljandi piirkonna staabiülem

HALBADE HARJUMUSTE AHELAS

OKTOOBER ON KARSKUSKUU

Kuus aastat tagasi avati Moskvas narkoloogiadispanserite juures erikabinetid noorukite tarvis. Alljärgnevalt jagab oma mõtisklusi alkoholivastase kasvatuse kohta koolis ja töökogemusi raskestikasvatatavate noorukitega Moskva 8. narkoloogiadispanseri psühholoog M. GOLÕNSKAJA.

Mul tuleb tihti koolis viibida. Kontakt õpetajate ja õpilastega on võimaldanud mul palju näha, teada saada ja paljugi üle mõelda. Kui psühholoogi on mind huvitanud kõik, aga kui narkoloogiateenistuse psühholoogi — eelkõige alkoholivastane kasvatus.

Esimene õppetund sel teemal on eriti meelde jäänud. Kaheksa 8. klassi õpilast olid koostanud referaadid. Nad piitsutasi joomarlust otsekui elukutselised lektorid: tõid juhtumeid arstipraktikast, jutustasid teadlaste katsetest loomadega, episoode joomarite elust. Klass naeris üksmeelselt, kui jutuks tuli nn valge katk, haigete totter käitumine. Kui kõne alla tulid alkoholi hukutavad tagajärjed, vaatas õpilaste nägudelt vastu ükskõiksus ja igavus. Õpilaste tähelepanu haihtus, nad hakkasid sumisema, õpetaja palus vaikust ja kaaslaste «kahenädalase ettevalmistuse» austamist. Tulemus tunnist, kus kõlas hulgaliselt joomarluse ja alkoholismi vastaseid argumente, osutus nullilähedaseks.

Praegu näed igasse üldhariduskooli- ja kutsekooli sisenedes kõikjal plakateid, prospekte, ürituste plaane, nõupidamiste teemasid, karske eluviisi üleskutseid, selle eest vastutavate õpilaste ja õpetajate nimekirju. Sõnaga, kõik kõneleb sellest, et joomarlusele on kuulutatud «kodusõda», et kõik on mobiliseeritud, ükskõikseid pole. Vahest vaid noorukid ise... Tõsi, neid kaasatakse sellesse võitlusse aktiivselt, aga kas nad ise on aktiivsed?

Kandun mõttes oma kabinetti. Tavaline vastuvõtt, vestlen noorukitega, kes on märgile võetud alkoholipruukimise pärast. Esimene küsimus: «Kas sa oled sellekohasest seadlusest kuulnud?». Vastus: «Olen. Koolis (kutsekeskkoolis) räägiti.» Sealjuures ei arva keegi, et see seadus käib ka tema kohta. «Ma ei ole alkohoolik,» teatab mulle väljakutsuvalt noormees, keda on aasta jooksul kolm korda toimetatud miilitsajaoskonda ebakaines olekus. «Ma ei vedele ju pikali tänaval ja viin mind ei tõmba — kui tahan, jätan maha.» Taolised vastused annavad veel ühe põhjuse mõelda, milles seisneb meie alkoholivastase propaganda möödalaskmine. Mida me ei tee ega räägi nagu vaja?

Sanitaarhariduse Teadusliku Uurimise Keskinstituudi 1985. a avaldatud metoodilised soovitused «Alkoholivastane hügieenikasvatus koolis» ei kergendanud minu meelest kooli ülesannet, ehkki pakuvad pikaajalise — 1. kuni 10. klassini — üritusteprogrammi. Mida seal kõike pole: taimede kastmine ja väikeste loomade «magamapanek» piiritusega... Ja kõike seda vaid selleks, et näidata, et ka inimene hukkub alkoholi mõjul. Kuid juurdlev lapsemõistus võib teha ka järgmise lihtsa järelduse: needsamad taimed võivad hukkuda ka piimaga kastmisest või sellest, kui neid üldse ei kasteta! Aga kas spetsialistid on mõelnud, kui palju on vaja hävitada taimi ja inimese «väiksemaid vendi» (samuti piiritust), et iga õpilane aduks alkoholi kahjulikkust enda jaoks? Kas keegi on kahelnud selle soovituse õigsuses, sest laps õpib inimene olema üksnes inimese juures, mitte aga end loomade ja taimedega samastades? Aga mis siis, kui selline eksperiment väljub kooli seinte vahelt tänavale ja õuedesse ning lapsed hakkavad aktiivselt vajalikku reaktiivi hankima? Mis ent peamine — kas me ei kujunda niisugusel moel laste julma suhtumist elusloodusesse?

Et edasisi vigu vältida, vajaneb tunnistada — praegune alkoholivastane propaganda koolis on ülepakutud ja pealetükkiv. Ühtede ja samade keeldude lakkamatu kordamine võib esile kutsuda vastupidise efekti. Loengud «valge katku», maksatsirroosi, südame-, aju- ja maohaiguste kohutavusest ei saavuta laste (ja mitte ainult laste) puhul soovitavat efekti, vaid kutsuvad pigem esile laste ebaadekvaatse ja -tõsise reageeringu. Ei ole vaja teadustöid uurida, piisab lastega suhtlemisest mõistmaks, et isegi viieaastane perspektiiv tundub noorukile nii kaugena, et ülimalt naiivne on talle seletada, et ta võib surra 45, mitte aga 70 aasta vanuses. Rõhuasetus lõpptulemusele on kiiduväärt majanduses ja lubamatu alkoholivastases propagandas, eriti laste hulgas. Otstarbekas on orienteeruda moele — «Suitsetamine pole moes», «Alkoholipruukimine ei ole moes». On ju noorukid moele kõige altim elanike kategooria.

Märksa rohkem häid ootusi seostub rõhuasetusega hügieenikasvatusele koos õpilaste halbade harjumuste väljaselgitamise ja nende vältimise otsese propagandaga. Seejuures vajaneb seda alustada 3. ja 4. klassist, kui esimese pitsini on veel palju aega, kuid esimene mahv juba tõmmatud — ja mitte ei tea kus, vaid kooli tualettruumis, trepikodades või õuel. Need paigad on omalaadseks «eesrindliku kogemuse kooliks», «ülikooliks». Just siin kujunevad 9—10 aasta vanuses käitumisnormidest kõrvalekallete tulevase ahela esimesed lülid: esimesed koerustükid, hilinemised, puudumised, varane suitsetamine, esimesed alkoholi proovimised jne. Mitu aastat suhtlemist raskestikasvatatavate õpilastega on viinud mind järeldusele, et nende esimesed raskused algasid juba algkoolis. Ja alati on selle põhjuseks olnud lapse kord katkenud kontakt täiskasvanutega. Mingil ajahetkel on suhtlemise elulõng tõmbunud ülemäära pingule ja katkenud kas käsutooni survel või süüdistustevoolu tõttu, ilma et keegi olekski püüdnud mõista, õigustuste, mida laps tajus ebaõiglastena («Aga mis ta kogu aeg riidleb ja süüdistab...»), või elementaarse lahkuse ja austuse puudumise tõttu lapse suhtes.

Täiskasvanute oskamatus, aga kohati koguni soovimatus lapsega sõbralikke kontakte

ARVUTIÕPETUSEST JA MATEMAATIKAST

Üldjoontes alustaks kaastundeavaldusega neile õpetajatele, kes arvutit arvutita õpetama peavad. See kurb tõsiasi sunnib ka käesolevat artiklit kahendsüsteemis kirjutama. Ühelt poolt enamikule, kellel peale otsuse õpetada praktiliselt midagi silmaga nähtavat ja käega katsutavat pole. Teisalt õnnelikule vähemikule, kes vähemalt ühte masinat aeg-ajalt õpilastele **praktiliseks tööks** kasutada võivad anda.

Niisiis tähendussõnad nendele, kellel vana, kuid õelavõitu semantika kohaselt vaim valmis, aga... Eelkõige: **arvutiõpetus ei ole matemaatika.** Pole isegi matemaatika osa. Seetõttu ei tule seda kogu täiega õpetada kui matemaatikat. On mõistetav, et selline väide põhjustab mõnedes kibedat pettumustunnet või koguni vaenu. Aga nii see on. Kui suur ka pole kiusatus rakendada arvutiõpetust (eriti «teoreetilises» osas) matemaatika aine prestiiži tõstmise nukravõitu vankri ette — vale suunda vedades see veerema ei hakka! Entusiaste võib lohutada tõsiasi, et arvutiteaduse teoreetilised alused on suuremalt jaolt tõesti matemaatikute loodud. Kusjuures viimase aja töödes on kasutusel üsna komplitseeritud matemaatiline aparatuur (matemaatilise loogika ning abstraktse algebra vallast), mille omandamine nõuab märkimisväärseid pingutusi peale tavalist kõrgkooli programmi. Lohutusparalleele võiks siinkohal tõmmata ka matemaatika ning füüsika vahekordadest. Pole ju uudis, et teoreetilist füüsikat saab käsitleda teatavate rühmade invariantide teooriana (n-ö matemaatika sees). Aga eks öelge seda füüsikutele. Ja kui reaktsiooni ei järgne — siis küsige ilmsüütul ilmel, et miks näiteks Moskva Ülikooli füüsikateaduskonnas isegi matemaatikat füüsikud loevad?!

Kuid teisest küljest ei maksa muidugi mittematemaatilise äärmuseni kalduda. Ka arvutiteaduse põhimõisted vajavad korrektset defineerimist. Just siin oleks tõsiselt hea tunda matemaatiku kohendavat kätt, kes mõiste sisu avavatele jutulistele osadele lisab: «Definitsioon. Suurusteks nimetatakse...; Definitsioon. Omistamiskäsuks nimetatakse...» Jne. Ei ole tarvis, et taolised definitsioonid küüniksid just Zermelo-Fraenkeli teooria tasemeni. Kuid kindel tundub olevat see, et mõistete algus ei tohi ära ujuda eelnevalt loetud ridade vahele.

Tähelepanu väärib veel üks matemaatiline «miin». Nimelt matemaatikutest arvutiõpetajate püüd ülesannete ning näidete osa valdavalt matemaatiliste maiuspaladega täita. Silmas tuleb pidada, et juba termin «arvuti» ise on mõnevõrra kentsakas riista jaoks, mille tänane funktsioon seisneb **andmete** töötlemises (tekstid, tabelid, graafilised kujundid). Homme aga ootavad meid tehted **teadmistega.** Pole vale, et suur osa andmetest on arvulisel kujul ning lõppkokkuvõttes võib arvude keelde panna mida tahes. Kuid nii võib ka kokakunsti muuta lõppkokkuvõttes füüsikaliseks keemiaks. On väga tore, kui õpilased teevad programme funktsioonide uurimiseks, «koos töötamise (ehk torude-paakide)» ülesannete ja muu taolise tarbeks. Teisest küljest aga peab kindlasti käsitlema andmete paigutamise, sorteerimise ning otsimise, tabelite ja tekstide töötlemise ning teisi sarnaseid küsimusi.

Matemaatikat ja selle tarvilikkust peab arvutiõpetusse poetama niisuguse kandi poolt, kus see arvutiteaduse enese seisukohast oluline ja loomulik on. Näiteks: Kuidas **tõestada,** et üks algoritm teisest parem on? Kuidas seda «paremust» ühemõtteliselt, täpselt **formuleerida**? Kuidas käituda olukorras, kus soovitavat algoritmi keegi pole leidnud ja... äkki ei leiagi?! St kuidas **tõestada,** et ühe või teise probleemi korral lahenduse algoritmi üldse polegi olemas? (Näide: kõik teavad eeskirja ühe tundmatuga lineaarvõrrandi lahendamiseks. Mõned teavad algoritmi mitme tundmatuga esimese astme võrrandite täisarvuliste lahendite olemasolu tuvastamiseks. Kes aga teab algoritmi, mille abil suvalise astme mitme tundmatuga võrrandi korral kordajate põhjal otsustada — kas on sel võrrandil üleüldse täisarvulised lahendid või mitte? Nagu selgus USA matemaatikute Robinsoni, Davise, Putnami ning Nõukogude matemaatiku Matiassevitši töödest — pole sellist algoritmi üleüldse olemas ja seetõttu ei tee tarvilikku programmi kui tahes nutikad programmeerimise virtuoosid! Korraliku ja **ajakohase matemaatilise aparatuurita** on võimatu orienteeruda programmide automaatse sünteesi, andmebaaside, translaatorite, reaalaja juhtimissüsteemide ja veel paljude vajalike valdkondade teoorias. Ilmselt on just selliselt otstarbekas läbi arvutiõpetuse selgitada matemaatika liialdusteta suurt osa arvutite maailmas. **Kusjuures!** Ärgu mõeldagu, et ülalloetletud küsimused peaksid arvutiõpetuse kursuse sees olema! Need olid lihtsalt **ühed võimalikud näited** küsimustest, mille esitamine võiks 1) tunduda loomulikuna; 2) äratada pisut huvi mõtelda, et tõepoolest — kuidas asjalood ikkagi tegelikult on (näiteks lahendusalgoritmi puudumise korral); 3) anda õpetajale võimalus nimetada põnevaid valdkondi, kus matemaatikata toime ei tule. On lausa õnnistus, et just selles valdkonnas toimub tervete matemaatiliste teooriate tekkimine. Olukord on väga dünaamiline ja kohati põnev. Teisalt aga pole enamikul õpetajatest vajalikku infot ning see võib taoliste teemadega sõnavõtud õpilaste ees õõnsaks muuta. Mida teha?

Arvan, et õpetajatele mõeldud kursustel hoolega kõrvu kikitada, kui teooriast räägitakse ning ise lektorite käest pärida, mida matemaatilist nendes valdkondades toimub. Ja kui väheseks jääb — siis võtta seltskond kokku ning tellida näiteks ühingu «Teadus» kaudu lektor, kellega nendel teemadel ka **vestelda saaks.**

Mida nüüd öelda õpetajatele, kes n-ö materiaalselt kindlustatud on. Esiteks märkate ilma ütlematagi, kui erinev on teie õpilastele avanev maailm matemaatikast. Ilmneb, et need, kes matemaatikas vaevu kolme välja veavad — võivad väga edukalt programmeerida. Ja kurb küll, aga pole välistatud, et parimad matemaatikas on arvuti taga püsti hädas. See võib tekitada vahel kiusatuse välja käia niisugust laadi «trumpäss» — «kui sa trigonomeetria taandamisvalemeid selgeks endale ei tee, siis lisaaega arvutil ei saa!» Kole lugu küll. Palju kavalam oleks hoopis aega juurde anda. Kuid sedalaadi töödeks, millega loomulikul viisil kaasneksid matemaatilised probleemid. NB! Ainult sel juhul, kui tahame kedagi matemaatika juurde meelitada. Muus olukorras olgu parem teised tööd. Näiteks mingite lahendusmeetodite vallast, kus 1) võrrandit silmanähtavalt arvutita lahendada ei saa; 2) kus erinevaid lähendusmeetodeid ühel ja samal juhul kasutades erinevaid aegu kulub; 3) kus eelöeldu valguses kohe loomulikult küsida võib, et miks nüüd vähem aega läks?

Ja et kui siin ja seal pisut valemit kohendada, kas siis äkki ei juhtu, et mõnel puhul hästi töötav valem teisel kohal üldse ei sobi?

Nõndaviisi. Kätte on jõudmas harva esinev õnnistus koolimatemaatikat pisut armsamaks muuta. Olgem siis arukad seda kasutama. Püüame koos. Nii arvutiteadlased kui matemaatikud. Koos õpetajatega. Ja teisipidi kah. Olgu meil edu!

PEETER LORENTS,
ENSV TA
Küberneetika Instituudi
vanemteadur,
füüsika-matemaatikakandidaat

TÄIUSTAME ÜHISKONNAÕPETUSE ÕPETAMIST

NLKP XXVII kongressi materjalides ja koolireformi põhisuundades on keskne õppiva noorsoo ideoloogiakasvatuse nõue. Selle täitmise üks võimalusi on kasvatustöö süvendamine ühiskonnaõpetuse kaudu, et mõjutada meie maa sotsiaal-majandusliku arengu kiirendamist.

Neid eesmärke silmas pidades on ühiskonnaõpetuse kursuses tehtud olulisi muudatusi, millega peab iga aineõpetaja ja koolijuht arvestama.

Moskvas oktoobrikuu algul toimunud üleliidulisel nõupidamisel, kus arutati ühiskonnateaduste kateedrite ülesandeid tulenevalt NLKP XXVII kongressi otsustest, rõhutas NLKP Keskkomitee sekretär J. Ligatšov oma ettekandes, et õpetamise ideelis-teoreetilise taseme tõstmine ning õppemeetodite nüüdisajastamine on kõrgkooli uutmise sõlmmomendid. Need ülesanded puudutavad otseselt ka üldhariduskooli õppe-kasvatustöö tulemuslikkuse parandamist. Üldhariduskoolis pannakse alus noore inimese edasisele huvile ühiskonnateaduste vastu, suutlikkusele selgitada ühiskonnas toimuvaid muudatusi ja lahendada kitsaskohti. Üliõpilase õpiedukus sõltub suuresti keskkoolis saadud teadmistest, oskusest näha ja lahendada probleeme, analüüsida ühiskonnas toimuvaid nähtusi, anda hinnang ajaloo- ja tänapäeva sündmustele. Kuid ka oskus vabalt suhelda, käituda oma seesmise veendumuse najal sõltuvad ühiskonnateaduse õppeainete õpetamisest keskkoolis.

Käesolevast, 1986/87. õa kuni 1988/89. õa (s. o uue õppeplaani kehtestamiseni) on ühiskonnaõpetuse õpetamisel aluseks NSV Liidu Haridusministeeriumi väljaantud teemaplaan, mis on avaldatud ajakirjas «Prepodavanije Istorii v Škole» 1986. a nr 4. Sama plaani avaldas ka Eesti NSV Haridusministeerium eestikeelsena, mis peaks praegu olema juba õpetajateni jõudnud. Kui ei, tuleb haridusosakondadel kiirustada materjali äraviimisega VÕTi rotaprindist.

Milles seisnevad ühiskonnaõpetuse programmi sisulised uuendused ja struktuurilised ümberkorraldused?

Kursuse sisu on viidud vastavusse NLKP XXVII kongressi materjalide põhiseisukohtade ja -ideedega, samuti ühiskonnateaduses saavutatuga. On tõusnud kursuse teaduslik, ideelis-teoreetiline ning maailmavaateline suunitlus, kasvanud nüüdisaja probleemide käsitlemise osatähtsus.

Mõningaid raskemaid teemasid on lihtsustatud, välditud dubleerimist teiste õppeainetega. Välja on jäetud järgmised küsimused: raha funktsioonid kapitalismi ja sotsialismi ajal; sotsialistlik laiendatud taastootmine; Nõukogude riigiorganite funktsioonid; ühiskonnasuhete õigusliku reguleerimise põhiprintsiibid nüüdisaegses sotsialistlikus ühiskonnas; nõukogude perekonna kõlbelised ja õiguslikud alused, kultuurisuhted perekonnas.

Senini ei kajastunud kursuses piisavalt õpilasi huvitavad sotsiaal-poliitilised küsimused, nagu isiksus ja ühiskond, loodus ja ühiskond, ideoloogiavõitlus praegusajal jmt.

Nüüd on enam tähelepanu pööratud noore inimese isiksuse kujundamisele: isiksuse ja ühiskonna, isiksuse ja kollektiivi vastastikused suhted, isiksuse sotsiaalse aktiivsuse ja vastutustunde ning moraali küsimused jne.

Teemas «Kapitalism on viimne ekspluataatorlik kord» iseloomustatakse põhjalikumalt ja sügavuti kapitalistliku maailma sisevastuolude teravnemist praegusajal, üldkriisi süvenemist, konflikti teravnemist ühiskonnasuhete ja tootlike jõudude vahel, tööpuuduse suurenemist. Teemasse on lülitatud probleemid: kapitalismi üldkriisi süvenemine, teaduslik-tehnilise revolutsiooni sotsiaalsed tagajärjed kapitalistlikus ühiskonnas, kapitalismi sotsiaalsete vastuolude teravnemine, kriisi süvenemine kapitalismi poliitilises süsteemis, rahvusvaheliste korporatsioonide tugevnemine, töötajate ekspluateerimine ja sotsiaalse kihistumise teravnemine. Sellesse üldteemasse on lülitatud ka teema «Imperialism kui monopolistlik kapitalism. Kapitalismi üldkriis».

Teema «Sotsialism kui kommunistliku formatsiooni esimene faas. Sotsialistliku ühiskonna täiustamise põhisuunad» käsitlemise aluseks on meie maa sotsiaal-majandusliku arengu kiirenduskontseptsioon, mille sisu avatakse järk-järgult teema kõigis alalõikudes. Üksikasjalikult käsitletakse marksistlik-leninlikku õpetust sotsialismist, selle põhiprintsiipidest, ajaloolistest eeldustest ja täiustamise teedest. Eraldi teemad on meie maa sotsiaal-majandusliku arengu kiirendamise teed ja vajalikkus, sotsialistliku maailmasüsteemi arengu seaduspärasused ja NLKP majanduspoliitika põhisuunad teaduse ja tehnika progressi kiirendamise alusel. Teemas on alateemadena «Kommunistliku formatsiooni tekkimine ja arenemine», «Sotsiaalsed suhted sotsialismi ajal», «Sotsialistliku ühiskonna vaimne elu. Igakülgselt arenenud isiksuse kujundamine».

Kursus lõpeb nüüdisaja iseloomustusega parteidokumentides, rahu ja rahvaste sõpruse eest peetava võitluse põhimõttega.

Õppematerjalina tuleb kasutada olemasolevat õpikut ja NLKP Keskkomitee poliitilist ettekannet NLKP XXVII kongressile, NSV Liidu majandusliku ja sotsiaalse arengu põhisuundi aastaiks 1986—1990 ning ajavahemikuks kuni 2000. aastani, NLKP programmi uut redaktsiooni ning NLKP põhikirja, samuti NSV Liidu ja Eesti NSV konstitutsiooni. Süsteemipärane programmikohaste marksismi-leninismi klassikute teoste, NLKP Keskkomitee pleenumite materjalide käsitlus toimub tihedas seoses kohaliku materjaliga ning õpitavatesse nähtustesse isiklikku suhtumist kujundavana. Selgituseks olgu öeldud, et uus ühiskonnaõpetuse õpik peaks ilmuma 1989/90. õa seoses uue õppeplaani kehtestamisega ja tundide arvu suurendamisega 85 tunnile (10. ja 11. klassides) senise 68 tunni asemel.

kooli-reform ellu

Koolide kontrollimise põhjal võib öelda, et põhioskuste kujundamine on olnud siiski tagasihoidlik. Peamine puudus seisneb selles, et osa õpilasi piirdub õppematerjali ümberjutustamisega, ei ole suuteline omandatud teadmisi kasutama ühiskondlik-poliitilises elus orienteerumiseks, ei oska neist juhinduda tunnetus- ja praktilises tegevuses. Mõnedele õpilastele on üle jõu käiv iseseisev teadmiste omandamine, süstematiseerimine, töötamine algallikate ja teatmekirjandusega, konkreetse teema kohta suulise esinemisplaani koostamine, ühiskondlike nähtuste analüüsimine ja neile hinnangu andmine. Aineõpetajad peaksid õpilaste praktiliste oskuste kujundamiseks kasutama teatmeteoseid, leksikone, entsüklopeediaid, populaarteaduslikke väljaandeid jne. Näiteks «Majanduse ABC», Tln 1985; «Lühike filosoofia leksikon», Tln, 1975; ENE ja ENEKE, ühiskonnaõpetuse krestomaatia. Väga palju huvitavat materjali pakuvad õpilastele raamatud A. Aganbegjan, D. Moskvin «Mis? Kus? Miks? (õpilastele majandusest)», Tln 1986 ning Д. Москвин «Школьникам о политической экономии», M. 1985. Filosoofia valdkonnast saavad nii õpetaja kui õpilane täiendavat materjali raamatust «Философия — основные идеи и принципы (популярный очерк)», M., 1985.

Aktiivsete töövormide kasutamise nõue (seminartunnid, töö allikmaterjalidega, dispuudid, kordavad-üldistavad tunnid jne) on süsteemina esitatud juba 1981/82. õppeaastast, s. o täiustatud õppeprogrammi kehtestamisest.

Kuid pahatihti on isegi seminartundides aktiivsed vaid referaatide esitajad, arutlusi, väitlusi esineb harva või üldse mitte. Vahel ei korraldata õppeaastas ühtegi seminartundi. Töös allikmaterjaliga kasutatakse üksnes konspekteerimist, esitamata õpitava kohta ülesandeid ja küsimusi. See näitab, et õpioskuste ja -vilumuste kujundamise, õpilaste teadmiste täiendamise ja suunamise võimalusi on veel rohkesti. See töö peab põhinema igati veenvatel argumenteeritud näidetel. Õppeaine iseloom lausa nõuab mitmekesiste õppevormide rakendamist. Kõrvuti loengutega, milles õpetaja esitab tunni teema sügavalt ja loogiliselt, tuleb korraldada praktilise töö tunde: algallikatega töötamine, seminarid, probleemülesannete lahendamine, nähtuste analüüsimine jne. Järelikult peavad ühiskonnaõpetuse õpetamisel aluseks olema niisugused õppevormid, mis seostuvad ainealase klassivälise tööga ja tagavad õpilaste kõrge tunnetusaktiivsuse ning iseseisvuse.

Koolireformi põhinõuetest lähtuvalt töötatakse välja uus ühiskonnaõpetuse programm 85 tunnile, mille projekt avaldatakse juba ajakirja «Prepodavanije Istorii v Škole» k. a 5. numbris. Koolivalitsus palub vabariigi kõigi ühiskonnaõpetuse õpetajate aktiivset osalemist projekti läbitöötamisel ainekomisjonides, avaldada oma arvamusi ja teatada ettepanekutest ka meile detsembrikuu jooksul (Tallinn 200 001, Tõnismägi 11).

Ühiskonnateaduste kasvava osaga teaduses ja ühiskonnas kasvavad ka ühiskonnaõpetuse õpetajale esitatavad nõuded, mille väljund on õpilaste oskus näha üksikfaktides üldisi seaduspärasusi ja tendentse, seletada nähtuste seoseid, tunnetada nende klassiolemust.

MAIRE OKSA,
Haridusministeeriumi
kooliinspektor

luua sünnitab tema käitumises protesti. Kuigi ammugi on teada, et isegi ülikasulik kõlblusõpetus, kui see on rüütatud kategoorilisse käsuvormi, viib alati lapse ja täiskasvanu konfliktini, nende üksteisest võõrdumisele, austamatusele ja ebaharmoonilisele suhtlemisele. Üksnes kaastundest, kaasaelamisest ja abistamisest kantud inimlik kontakt kergendab lapsel omaks võtta käitumisnorme ja ühiskonna seadusi.

Ent head tuleb osata oodata. Ei tohi sarnaneda hädavaresest aednikuga, kes pärast seemne muldapanekut iga päev kontrollib, kas see on juba tärganud. Kord tuli mul väga kaua oodata. See oli minu töö algul, kui päevast päeva raskestikasvatatavatega suheldes hakkasin ka ise neid nendeks pidama. Sageli kutsusid nad ebameeldivustunde esile oskamatu käitumise, korratu välimuse, suhtlemissoovimatuse, igasuguste «sotsiaalselt kiiduväärt» huvide puudumisega. Nad tundusid tühistena, emotsionaalselt arenematutena. Sadadest tundevarjundeist adusid nad vaid kõige jämedamaid, musta-valge afekte. Ja seda vanuses (16—18 aastat), mil tundmuste nüansside eristamise jõud, rikkalikkus ja peenus peavad saavutama maksimaalse arengu! Nad olid tunda saanud kõikvõimalikke raskusi nii perekonnas kui ka koolis (kutsekoolis), jäädes osavõtmatuks nii abi kui ka oma probleemide suhtes. Rahuldust tööst raskestikasvatatavatega ei olnud, veelgi halvem — tekkis ebasõbralik suhtumine nendesse, ehkki mõistsin, et mul pole õigust oma patsientidesse suhtuda «halb» ja «hea» positsioonilt. Ma ei tea, millega oleks mu psühholoogi karjäär lõppenud, kui poleks olnud üht juhtu.

Tutvusin Kostjaga, kui ta oli 16aastane. Vastuvõtule tuli ta koos kutsekooli meistri ja emaga. Ta õppis halvasti, puudus tundidest, poolteise aasta vältel oli ta süstemaatiliselt alkoholi pruukinud, ema ei arvestanud. Pärast seda, kui oli juhuslikult teada saanud, et see ei ole tema pärisema, läks täiesti käest. Oli tema vastu jõhker, süüdistas teda «halvas» suhtumises endasse, nõudis, et talle ei tehtaks mingeid märkusi, sest ta pole talle «lihane». Naine oli teda aga kasvatanud mähkmetest peale (Kolja ema suri sünnitamisel), kusjuures tal endalgi oli väike poeg. Kui Kostja oli kümnene, suri isa, naine jäi taas üksi, kuid juba kahe pojaga. «Ma armastasin teda isegi rohkem kui oma lihast poega,» rääkis naine erutatult. «Mitte kunagi ei arvanud, et ta hakkab mind võõrasemaks kutsuma.»

Pärast vestlust Kostjaga oli silmanähtav, et «murest» alkoholi pruukimise motiiv, mida ta pakkus eneseõigustuseks, ei pidanud paika. Sünnipära saladuse avastamine riivas ja põletas muidugi tugevalt, kuid ei olnud joomingute põhjuseks, sest alkoholi pruukima hakkas Kostja tunduvalt varem. Tunnistan, et nägin tema tegudes moraalidefekti, emotsionaalset ebaküpsust, aga võib-olla ka üllaste tundmusteni küündimatust. Kuid ükskord, kui Kostja viibis juba haiglas ravil, andsin talle ja veel kolmele noorukile pähe õppida Puškini luuletuse «Ma armastasin teid» ning üles kirjutada, kui palju tundevarjundeid väljendas luuletaja nende meelest oma kaheksas värsireas. Esialgu keeldusid poisid kategooriliselt midagi pähe õppimast, kuid ma väga palusin ja nad hakkasid «seda Puškinit» pähe tuupima, pead murdma selle üle, mida ta seal «üle elas». Kostja ja tema palatikaaslane Sergei nimetasid järgmisi tundmusi — armastus, kurbus, armukadedus, arglikkus. Kaks vanemat noorukit leidsid veel teisigi varjundeid. Kõik tundsid huvi, kui palju tundmusi oli Puškin tegelikult väljendanud? Vastasin põiklevalt, et kõik sõltub lugeja emotsionaalsusest.

Möödus mitu aastat. Kostjat ma ei näinud, kuulsin, et ta on õppeasutuse lõpetanud, naise võtnud, isaks saanud, elab omaette, «vihkab joodikuid ja muidusööjaid». Aasta tagasi kohtasin teda juhuslikult. Endist noorukit meenutasid vaid mõningane nurgelisus ja karedus. Me mõlemad olime oma kohtumise üle siiralt rõõmsad. Mina seetõttu, et kõik oli mööda läinud, et meie halvimad prognoosid ei olnud end õigustanud. Tema aga tunnistas ootamatult: «Teate, teie Puškini pärast ma armusin tookord nii, et endalgi oli imelik, ja ka Serjoža armus. Me abiellusime otsekohe, kui olime täisealiseks saanud. Sergeil on kaks last, minul — tütar. Üleüldse ei pruugi alkoholi.» Seejärel lisas: «Emaga on kõik korras, loll olin, ise teate.»

See juhtum õpetas mulle paljutki, mis aga peamine — kannatlikkust, oskust oodata, mõista, et hingekulu kannab kord nähtavaid vilju. Me ei tohi ainult väsida ootamast, peame otsima teid tõeliseks suhtlemiseks noortega, rääkima nendega heade tundmuste keeles. Et ükskõiksusest, ärritusest ja snobismist ei kõlaks meie kodudes ja koolides lastele süüdistused, solvangud ja noomitused, mis peaaegu alati provotseerivad ebasoovitavat reageeringut. Loengud, plakatid, seinalehed on mõistagi vajalikud. Kuid need abistavad vähe, kui puudub halbade harjumuste, eelkõige meie, täiskasvanute omade, profülaktika.

Millal maksan memme vaeva!

EINO PÄRNAMETSA foto

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUMI JA...

(2. lk järg)

Kull, Riina Aleksei t — Sadala 8kl Kooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Kurg, Õie Elmari t — «Kevade» kolhoosi Kudina lastepäevakodu kasvataja,
Kurilenko, Veera Haritoni t — Kohtla-Järve 52. Lastepäevakodu kasvataja,
Kurvits, Silvi Eduardi t — H. Kullmani nim Võru 1. 8kl Kooli õpetaja,
Kuznetsova, Tamara Arkadi t — Tallinna 53. Keskkooli õpetaja,
Kutepova, Jevgenia Vassili t — Klooga 8kl Kooli direktor,
Kuum, Aime Roberti t — Kildu 8kl Kooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Kuusik, Ants Hugo-Emil-Peetri p. — Tartu 14. Keskkooli õpetaja,
Kuusiku, Anne Karli t — Tallinna 8. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Kuusk, Eha Kaareli t — Tali 8kl Kooli vanempioneerijuht,
Kuuspu, Astrid Pauli t — Ambla 8kl Kooli õpetaja,
Kuut, Leili Eduardi t — Nuia Keskkooli õpetaja,
Kõrbe, Leanida Voldemari t — Valga 2. 8kl Kooli õpetaja,
Külm, Alu Eduardi p — J. Köleri nim Viljandi 4. Keskkooli õpetaja,
Künnapuu, Malle Aleksandri t — Luhamaa 8kl Kooli õpetaja,
Küünal, Milvi Endeli t — Tartu 12. Keskkooli õpetaja,
Laanemets, Helle Osvaldi t — Türi majanditevahelise lastepäevakodu «Nurmenukk» muusikajuhataja,
Laasmaa, Maie Juhani t — Elva Keskkooli õpetaja,
Ladvas, Malle Ennu t — Tallinna 56. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Laiapea, Helgi Kalju t — Rapla Rajooni Haridusosakonna metoodikakabineti juhataja,
Laks, Silvi Evaldi t — Eesti Töörahva Kommuuni nim Narva 2. Keskkooli õpetaja,
Latkina, Nadežda Joanni t — Põlva 8kl Kooli õpetaja,
Leola, Elma Reinholdi t — Tallinna 7. Keskkooli õpetaja,
Leosk, Arvi Pauli p — Mustvee 1. Keskkooli direktor,
Liikane, Ingeri Peetri t — Tallinna 46. Keskkooli raamatukogu juhataja,
Lillemäe, Helgi Nikolai t — Mäetaguse 8kl Kooli õpetaja,
Lillepea, Malle Leopoldi t — A. Jakobsoni nim Pärnu 1. Keskkooli õpetaja,
Linask, Inge Aleksandri t — ENSV Haridusministeeriumi kooliinspektor,
Lippur, Elvi Rudolfi t — Torma 8kl Kooli õpetaja,
Lissina, Tatjana Mitrofani t — S. P. Koroljovi nim Tallinna 14. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Listopad, Alla Vladimiri t — Tallinna 31. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Ljahhovskaja, Veera Vassili t — Maardu Keskkooli õpetaja,
Loginova, Aleksandra Potapi t — Kohtla-Järve lasteaia «Kakuke» kasvataja,
Loonet, Urve Erichi t — Kohila Keskkooli õpetaja,
Lugima, Malle Rudolfi t — Maidla Lastekodu kasvataja,
Luha, Reet Roberti t — Väike-Maarja Keskkooli õpetaja,
Luik, Irina Sergei t — «Rahu Eest» kolhoosi lastepäevakodu kasvataja,
Luik, Tiiu Antoni t — J. Köleri nim Viljandi 4. Keskkooli õpetaja,
Lukaševskaja, Ella Naumi t — Tallinna 50. Keskkooli õpetaja,
Luts, Silvia Eduardi t — Tallinna 18. 8kl Kooli õpetaja,
Luts, Valve Karla t — Leevi Eriinternaatkooli kasvataja,
Lõhmus, Taivi Johannese t — Käina 8kl Kooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Maalinn, Naima Johannese t — Vigala 8kl Kooli õpetaja,
Mahlapuu, Tiiu Endriku t — Mõisaküla Keskkooli õpetaja,
Maksimenko, Valentina Fjodori t — Paldiski Keskkooli õpetaja,
Malts, Jüri Niguli p — Elva Keskkooli sõjandusõpetaja,
Marinina, Aleksandra Grigori t — Sillamäe 1. 8kl Kooli õpetaja,
Martin, Hille Allani t — Põltsamaa Keskkooli õpetaja,
Mazjakina, Nelli Nikolai t — Tallinna 40. Keskkooli õpetaja,
Mazur, Ljubov Nikolai t — Võru 2. Lastepäevakodu kasvataja,
Matvejeva, Larissa Sergei t — Pärnu Linna Õhtukeskkooli õpetaja,
Mere, Ülo Johannese p — Valga Rajooni Laste ja Noorte Spordikooli vanemtreener-õpetaja,
Merilai, Reet Jüri t — Kehra Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Mets, Silvia Mihhaili t — Tallinna 39. Keskkooli õpetaja,
Mets, Vilma Jüri t — Tõstamaa Lastepäevakodu kasvataja,
Mihhailenkova, Zoja Vassili t — Narva 9. 8kl Kooli õpetaja,
Mihhaltševa, Niina Saveli t — Tallinna 25. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Mihkelson, Raili Voldemari t — L. Pärna nim Tallinnna 42. Keskkooli õpetaja,
Miikman, Mare Edgari t — Tallinnna 60. Keskkooli õpetaja,
Miller, Malle Karli t — Põltsamaa Keskkooli õpetaja,
Mirme, Aili Aleksandri t — Tartu 3. Keskkooli õpetaja,
Mironova, Lidia Vladimiri t — Haapsalu 2. Keskkooli õpetaja,
Mjakuševa, Jekaterina Ivani t — Tallinna 52. Keskkooli õpetaja,
Moldon, Galina Vassili t — V. Kingissepa nim Narva Pioneeride Maja metoodik,
Muzõka, Ljudmila Arkadi t — Tallinna 59. 8kl Kooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Mõttus, Aino Augusti t — Kanepi Keskkooli vanempioneerijuht,
Mäll, Anna-Siiri Reino t — Rakvere 1. Keskkooli õpetaja,
Mälton, Eevi Karli t — Viluste 8kl Kooli õpetaja,
Männik, Milvi Martini t — Häädemeeste Keskkooli õpetaja,
Mölder, Ilme Oskari t — Hellamaa Algkooli õpetaja,
Mölder, Kai Arvedi t — Pärnu 4. Keskkooli õpetaja,
Möllits, Milvi Albrechti t — Aluvere 8kl Kooli õpetaja,
Münt, Hiie Arnoldi t — J. Semperi nim Tartu 8. Keskkooli õpetaja,
Narusk, Otto Friedrichi p — Räpina Keskkooli sõjandusõpetaja,
Nazarova, Ljudmila Ilja t — Narva 11. Keskkooli õpetaja,
Neilinn, Aino Juhani t — Kirivere 8kl Kooli õpetaja,
Nekrassova, Margarita Aleksandri t — Kohtla-Järve 48. Lastepäevakodu «Rõõm» kasvataja,
Niinemaa, Tiia Alfredi t — Tallinna 17. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Noorkõiv, Juta Reinu t — Hiiumaa Rajooni Haridusosakonnna metoodikakabineti metoodik,
Noormaa, Enn Elmari p — Tõrva Keskkooli õppemeister,
Noormets, Reet Erichi t — Tartu 10. Keskkooli õpetaja,
Nurm, Sirje Edgari t — Tapa 1. Keskkooli õpetaja,
Oitmaa, Vilma Elmar-Alfredi t — Salla 8kl Kooli direktor,
Olenina, Tamara Aleksandri t — Rakvere 2. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Ollino, Anne Heinrichi t — Türi majanditevahelise lastepäevakodu «Nurmenukk» kasvataja,
Olševskaja, Ljudmila Mihhaili t — Tallinna 138. Lastepäevakodu juhataja,
Orlova, Valentina Anatoli t — Narva Linna Haridusosakonna kooliinspektor,
Orro, Helle Karli t — Rakvere Kaugõppekeskkooli metoodik,
Ossipova, Maria Andrei t — Kohtla-Järve Lastepäevakodu «Tuluke» kasvataja,
Ots, Inge-Milvi Pauli t — Habaja Lastepäevakodu kasvataja,
Paasoja, Ruudi Johannese p — Orissaare Eriinternaatkooli õpetaja,
Paeglis, Aili-Küllike Harri t — Mõniste 8kl Kooli direktor,
Pajula, Helle Eduardi t — Aluvere 8kl Kooli õpetaja,
Pajupuu, Vellamo Villemi t — L. Pärna nim Tallinna 42. Keskkooli endine õpetaja,
Pallas, Aino Vassili t — Eikla Algkooli õpetaja,
Paomets, Viive Tõnu t — Haapsalu 8kl Kooli õpetaja,
Pavlova, Jevgenia Hrisanfi t — Kohtla-Järve 2. Keskkooli raamatukoguhoidja,
Perakond, Varju Augusti t — Urvaste Eriinternaatkooli õpetaja,
Peterson, Olga Alfredi t — Tartu 4. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Petuhhova, Maria Filippi t — Paldiski Algkooli õpetaja,
Piiber, Pekko Osvaldi p — ENSV Noorte Meremeeste Klubi vanemmehaanik,
Piik, Ira Mihkli t — Tallinna Pioneeride Palee metoodik,
Piisang, Valve Martini t — L. Koidula nim Pärnu 2. Keskkooli õpetaja,
Pikkor, Helle Eduard-Aleksandri t — Tallinna 54. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Pill, Enda Johannese t — Harmi 8kl Kooli õpetaja,
Pintson, Helle Augusti t — Elva Keskkooli õpetaja,
Platais, Valentina Augusti t — Türi Keskkooli õpetaja,
Pogodina, Eha Johannese t — Jõgeva Näidissovhoosi lastepäevakodu kasvataja,
Potselujeva, Tatjana Vassili t — Jõgeva 8kl Kooli õpetaja,
Pruul, Merike Arvo t — Häädemeeste Keskkooli klassi- ja koolivälise kasvatustöö organisaator,
Prõhid, Valentina Peetri t — Pärnu 4. Lastepäevakodu kasvataja,
Prükk, Arvo Osvaldi p — Rasina 8kl Kooli direktor,
Pudejan, Ljudmila Nikolai t — Võru 2. Keskkooli klassi- ja koolivälise kasvatustöö organisaator,
Puhm, Lia Kalju t — A. Lauteri nim Märjamaa Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Pulk, Laine Johannese t — Pärnu 9. 8kl Kooli õpetaja,
Pulst, Urve Alfredi t — Tartu 5. Keskkooli õpetaja,
Pure, Leili Augusti t — Kohtla-Järve Linna Koolidevahelise Õppe-tootmiskombinaadi õpetaja,
Põdder, Rein Ludvigi p. — Kanepi Keskkooli instruktor,
Põldmaa, Aino Oskari t — Vaeküla Eriinternaatkooli kasvataja,
Põlma, Aili Arvedi t — Paide 1. Keskkooli õpetaja,
Pärensen, Elle Richardi t — Türi majanditevahelise lastepäevakodu «Nurmenukk» kasvataja,
Püss, Tiiu Elmari t — Valga 1. Keskkooli õpetaja,
Raadik, Anu Johannese t — Pärnu 6. Keskkooli õpetaja,
Raadik, Sirje Ennu t — kolhoosi «Rahva Võit» lastepäevakodu muusikajuhataja,
Raag, Ilse Ernsti t — Tallinna 137. Lastepäevakodu kasvataja,
Randpõld, Aili Karli t — Kohila sovhoosi lastepäevakodu kasvataja,
Randrüüt, Ene Viktori t — Paide Kaugõppekeskkooli õpetaja,
Randver, Heldi Osvaldi t — A. Tisleri nim Kunda Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Randvere, Ester Jüri t — Vigala Algkooli õpetaja,
Razumnaja, Jevgenia Mihhaili t — Kohtla-Järve 47. Lastepäevakodu «Aljonuška» kasvataja,
Raud, Lembit Sergei p — V. Kingissepa nim Narva Pioneeride Maja ringijuht,
Raup, Vaike Rudolfi t — M. Härma nim Tartu 2. keskkooli õpetaja,
Reimann, Malle Bernhardi t — Tapa 1. Keskkooli õpetaja,
Reinboom, Palmi-Miralda Jaani t — Turba Keskkooli õpetaja,
Reinhold, Aino Olevi t — Vägeva Eriinternaatkooli direktori asetäitja kasvatustöö alal,
Reissaar, Lea Samueli t — Räpina Keskkooli õpetaja,
Reztsova, Niina Sergei t — Keila 2. Keskkooli õpetaja,
Ridbeck, Rutt Alfredi t — Jüri Keskkooli õpetaja,
Rogatšova, Raissa Nikolai t — Piusa Eriinternaatkooli direktor,
Rohtung, Riina Endeli t — Rakvere 3. Keskkooli õpetaja,
Romenskaja, Ljudmila Fjodori t — Tallinna 30. Keskkooli õpetaja,
Rood, Helve Endeli t — Võru 8. Lastepäevakodu endine kasvataja,
Roos, Leida Pauli t — Meeri Eriinternaatkooli õpetaja,
Roosimaa, Valli Voldemari t — Keila Algkooli õpetaja,
Roosmaa, Koida Karl-Alberti t — Põdrangu sovhoosi lastepäevakodu juhataja,
Roosvald, Kersti Uno t — Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli õpetaja,
Rubtsova, Valentina Pjotri t — Kohtla-Järve 30. Lastepäevakodu «Kalevipoeg» kasvataja,
Ruljova, Zoja Romani t — Tallinna 154. Lastepäevakodu kasvataja,
Rundu, Juta Gustavi t — Koeru Keskkooli õpetaja,
Runtal, Galina Jevgeni t — Tallinna 105. Lastepäevakodu õpetaja-logopeed,
Ruus, Rein Georgi p — Viimsi Keskkooli õpetaja,
Rõbakova, Inna Konstantini t — Pärnu 21. Lastepäevakodu kasvataja,
Rähni, Consuela Arnoldi t — Tallinna 29. 8kl Kooli õpetaja,
Saadjärv, Milvi Evaldi t — Häädemeeste Lastepäevakodu juhataja,
Saar, Elli Peetri t — E. Vilde nim Juuru Keskkooli õpetaja,
Saar, Epp Kristjani t — Rakvere Pioneeride Maja ringijuht,
Saar, Virve Evaldi t — Aegviidu 8kl Kooli õpetaja,
Saarepuu, Tiina Vambola t — Saku Näidissovhoosi lastepäevakodu vanemkasvataja,
Salong, Sirje Hermani t — Kingissepa Rajooni Haridusosakonna metoodikakabineti metoodik,
Samm, Mare Olbeni t — Haapsalu 2. Keskkooli õpetaja,
Sapeta, Zinaida Antoni t — Tartu Kaugõppekeskkooli õpetaja,
Savisaar, Mare Aleksandri t — Paide 1. Keskkooli õpetaja,
Savitševa, Niina Kuzmini t — Narva 5. 8kl Kooli õpetaja,
Schaffrik, Kalju Richardi p — V. Kingissepa nim Tallinna 20. Keskkooli õpetaja,
Semjonova, Elfrida Vassili t — Kohtla-Järve 16. Keskkooli klassi- ja koolivälise kasvatustöö organisaator,
Semjonova, Niina Ivani t — ENSV Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi metoodik,
Sepp, Heli Uno t — Kose Keskkooli õpetaja,
Sepp, Helve Erichi t — Põdra sovhoosi lastepäevakodu kasvataja,
Serbajeva, Larissa Paveli t — S. Davõdovi nim Pärnu 3. Keskkooli õpetaja,
Siig, Hille Aleksandri t — E. Tarkpea nim Audru Keskkooli õpetaja,
Siimpoeg, Rita Otto t — Hiiumaa Rajooni Haridusosakonna kooliinspektor,
Sikk, Taivo Helmuti p — Sindi Keskkooli õpetaja,
Sildnik, Imbi Lembit-Elmari t — Jõgeva 2. Keskkooli õpetaja,
Simberg, Malle Bruno t — Tallinna 46. Keskkooli õpetaja,
Simonov, Helvi Erichi t — Kohtla-Järve Rajooni Haridusosakonna metoodikakabineti metoodik,
Sippol, Elle Valteri t — Tartu 5. Keskkooli õpetaja,
Sirelpuu, Lehte Johannese t — Simuna 8kl Kooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Skitetskaja, Galina Filimoni t — Kohtla-Järve 7. 8kl Kooli õpetaja,
Smirnova, Irina Gennadi t — S. Davõdovi nim Pärnu 3. Keskkooli õpetaja,
Smirnova, Lidia Aleksandri t — Kohtla-Järve 2. Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Sobolev, Jossif Danili p — Tallinna 55. Keskkooli sõjandusõpetaja,
Sokk, Maie Elmari t — Rahinge 8kl Kooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Solom, Sirje-Nadežda Aleksandri t — Kohtla-Järve 17. Keskkooli õpetaja,
Solnson, Malle Voldemari t — Tallinna 44. Keskkooli õpetaja,
Soom, Viimi Voldemari t — Rannu 8kl Kooli õpetaja,
Steinberg, Silvi Elmari t — Hiiumaa EPT lastepäevakodu kasvataja,
Stepanenkova, Anna Semjoni t — Värska Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Sullakatko, Õie Jakobi t — Muraste 8kl Kooli õpetaja,
Suvalova, Aleksandra Jefimi t — Sillamäe 3. Keskkooli õpetaja,
Suviste, Grete Juliuse t — J. Semperi nim Tartu 8. Keskkooli õpetaja,
Sülla, Alfred Augusti p — Kõpu Eriinternaatkooli õpetaja,
Šabajeva, Zoja Vassili t — Keila 2. Keskkooli õpetaja,
Šadrina, Jekaterina Ilja t — Kohtla-Järve Linna Kaugõppekeskkooli õpetaja,
Želagina, Tatjana Nikolai t — J. Smirnovi nim Tallinna 33. Keskkooli õpetaja,
Škuro, Nadežda Aleksandri t — Narva 14. Lastepäevakodu juhataja,
Zakorjukina, Maria Vassili t — Narva 12. Keskkooli õpetaja,
Takkis, Toomas Ülo p — Kingissepa Rajooni Haridusosakonna metoodikakabineti juhataja,
Talving, Ahto Siimu p — Põltsamaa Keskkooli sõjandusõpetaja,
Talviste, Vello Heino p — Paide 3. Keskkooli direktor,
Tamberg, Olga Aleksandri t — Mäetaguse 8kl Kooli õpetaja,
Tamme, Aime Voldemari t — Tallinna 129. Lastepäevakodu kasvataja,
Tammeka, Marika Romani t — Keila 4. Lastepäevakodu õpetaja-logopeed,
Tammekivi, Sarmite Janise t — Pärnu 6. Keskkooli õpetaja,
Tammemägi, Maria Mihhaili t — Lepistu 8kl Kooli õpetaja,
Tapfer, Marju Johannese t — N. V. Gogoli nim Tallinna 21. Keskkooli õpetaja,
Tapner, Maire Hermani t — Kiviõli 5. Lastepäevakodu «Kannike» kasvataja,
Tarassova, Svetlana Anatoli t — Tartu 6. Keskkooli õpetaja,
Tarejeva, Niina Anatoli t — Narva Eriinternaatkooli õpetaja,
Tarve, Valentina Aleksandri t — M. Härma nim Tartu 2. Keskkooli õpetaja,
Tauts, Koidu Jüri t — Suure-Jaa-

(Järg 4. lk.)

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUMI JA...

(3. lk järg.)

ni Lastepäevakodu kasvataja,
Teder, Kristi Arvedi t — Paide 3. Keskkooli õpetaja,
Teder, Maret Feliksi t — Otepää Lastepäevakodu kasvataja,
Teearu, Antonina Ernsti t — Ämmuste Abikooli juhataja,
Teesalu, Tiiu Voldemari t — Tallinna 55. Keskkooli klassi- ja koolivälise kasvatustöö organisaator,
Teetsov, Ruth Jüri t — Pärnu 4. Lastepäevakodu kasvataja,
Teeäär, Meeri Arturi t — Tallinna 17. Keskkooli õpetaja,
Tepp, Edgar Karli p — Tallinna 2. Keskkooli sõjandusõpetaja,
Teras, Valvi Martini t — Palivere Algkooli juhataja,
Timakina, Niina Vassili t — Sillamäe 3. Keskkooli õpetaja,
Timaškina, Elsa Ivani t — Sillamäe 4. Keskkooli õpetaja,
Timmusk, Helgi Borisi t — Tallinna 22. Keskkooli õpetaja,
Timotheus, Reet Eduardi t — Tallinna 49. Keskkooli õpetaja,
Tisler, Marje Heinrichi t — Aste Lastepäevakodu kasvataja,
Titova, Valentina Aleksandri t — Narva kooristuudio «Kajakas» õpetaja,
Toom, Berta Alberti t — J. Semperi nim Tartu 8. Keskkooli õpetaja,
Toome, Peeter Rolandi p — Tabasalu Keskkooli õpetaja,
Toover, Milvi Väino t — Põlva 1. Lastepäevakodu kasvataja,
Tkatšenko, Raissa Prokofi t — Tallinna 11. Keskkooli õpetaja,
Traks, Helja-Reet Karli t — Salla 8kl Kooli õpetaja,
Truumaa, Laine Johannese t — Orissaare Eriinternaatkooli õpetaja,
Tsvetkova, Galina Vassili t — Viljandi 2. Keskkooli õpetaja,
Tšertova, Jelizaveta Nikolai t — Narva 2. Lastekodu direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Tšistova, Lidia Jakovi t — Loksa Keskkooli õpetaja,
Tulva, Marti Johannese p — Tallinna 13. Keskkooli õpetaja,
Tõnisma, Tiina Ivani t — Haapsalu 2. Lastepäevakodu kasvataja,
Tõnisson, Silvi Johannese t — ENSV Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi metoodik,
Tõrv, Vaalja Mihhaili t — Kaali 8kl Kooli vanempioneerijuht,
Uduvee, Enn Nikolai p — Rakvere Rajooni Laste ja Noorte Spordikooli direktor,
Ulm, Luiza Rustami t — Kohtla-Järve 16. Lastepäevakodu kasvataja,
Unus, Malle Augusti t — Kohtla-Järve 33. Lastepäevakodu juhataja,
Ussova, Ljubov Fjodori t — Kohtla-Järve 48. Lastepäevakodu «Rõõm» kasvataja,
Uustal, Marika Augusti t — Paide Rajooni Haridusosakonna metoodikakabineti metoodik,
Uustal, Reet Valteri t — Tallinna Lenini Rajooni Haridusosakonna kutsenõuandla juhataja,
Vadi, Valdeko Augusti p — Jõgeva 2. Keskkooli õpetaja,
Vaher, Helle Pauli t — Lohusuu 8kl Kooli õpetaja,
Vaku, Ülle Evaldi t — Kõpu Eriinternaatkooli õpetaja,
Valknurm, Ivi Johannese t — Kodila sovhoosi lastepäevakodu juhataja,
Valdma, Theodor Hugo p — Tõrva Keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal,
Valdmaa, Sulev Feliksi p — Kuusalu Keskkooli direktor,
Vallner, Leida Eduardi t — Viiratsi lastekodu kasvataja,
Varul, Hille-Made Augusti t — Valga 1. Keskkooli õpetaja,
Vassiljeva, Svetlana Ivani t — Kohtla-Järve 1. Keskkooli õpetaja,
Veanes, Helle Konstantini t — Kärdla Keskkooli raamatukogu juhataja,
Velliste, Aita Eduardi t — Kingissepa EPT lastepäevakodu kasvataja,
Ventšikova, Viima Rudolfi t — Lüllemäe 8kl Kooli õpetaja,
Viitmaa, Marju Lembitu t — Haapsalu 6. Lastepäevakodu vanemkasvataja,
Viktorenko, Rimma Ivani t — Mustvee 2. Keskkooli õpetaja,
Villo, Valentina Nikolai t — Kohtla-Järve Lastepäevakodu «Tuluke» juhataja,
Vilu, Maila Erichi t — Fr. R. Kreutzwaldi nim Võru 1. Keskkooli õpetaja,
Vink, Lembit Aleksandri p — Põltsamaa Keskkooli puhkpilliorkestri dirigent,
Volodina, Nelli Mihhaili t — Narva 19. Lastepäevakodu kasvataja,
Vooglaid, Ella Augusti t — Kingissepa Rajooni Haridusosakonna kutsenõuandla metoodik,
Voolaid, Inge Karli t — A. Lauteri nim Märjamaa Keskkooli õpetaja,
Väli, Helle Arnoldi t — Raikküla 8kl Kooli õpetaja,
Väli, Laine Johannese t — A. Müürisepa nim Orissaare Keskkooli õpetaja,
Väljaots, Malle Eduardi t — Muuga 8kl Kooli õpetaja,
Värbu, Aino Alfredi t — Pärnu Rajooni Laste ja Noorte Spordikooli direktor,
Värton, Tiina Augusti t — Põlva Keskkooli õpetaja,
Ööpik, Niina Joosepi t — Koeru Keskkooli õpetaja,
Öösalu, Juta Hermani t — Meeri Eriinternaatkooli õpetaja,
Öksaar, Lilli Eduardi t — Rapla Keskkooli õpetaja,
Ött, Iris Erichi t — Sargvere 8kl Kooli direktori asetäitja õppekasvatustöö alal.

kauaaegse hea töö eest:

Endjärv, Taimi Ernsti t — Aravete kolhoosidevahelise lastepäevakodu meditsiiniõde,
Hirvonen, Toini Paul-Emili t — Eesti NSV haridusministri abi,
Karm, Elts Jaagu t — Abja Lastekodu meditsiiniõde,
Kalne, Evi Augusti t — Põlva Rajooni Haridusosakonna pearaamatupidaja,
Luisk, Maret Osvaldi t — Paide 1. Keskkooli meditsiiniõde,
Melertal, Ilja Hirsi p — Tallinna Oktoobri Rajooni Haridusosakonna plaanigrupi juhataja,
Moks, Endel Pauli p — Loksa Keskkooli bussijuht,
Moritz, Eha Eduardi t — Põlva Keskkooli direktori asetäitja majanduse alal,
Toome, Rutt Antoni t — Kohtla-Järve 44. Lastepäevakodu meditsiiniõde.

aktiivse kaasabi eest Ülenurme Keskkooli materiaalbaasi tugevdamisel —

Roosve, Kalju Kristjani p — Eesti Põllumajanduse Akadeemia Ülenurme Õppe-katsemajandi direktor.

eduka teaduslik-pedagoogilise tegevuse eest ja 50. sünnipäeva puhul —

Ruus, Viive-Riina — ENSV Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi vanemteadur.

kauaaegse viljaka pedagoogilise töö eest ja 60. sünnipäeva puhul —

Masing, Oliver — Eesti NSV teeneline õpetaja, V. Kingissepa nim Tallinna 20. Keskkooli õpetaja.

heade tulemuste eest halgete laste õpetamisel ja kasvatamisel —

Tartu Sanatoorse Keskkooli kollektiiv.

eduka töö eest haridustöötajate täienduskoolitamisel ning 40. sünnipäeva puhul —

Fiveger, Leonid — ENSV Vabariikliku Õpetajate Täiendusinstituudi direktor.

kauaaegse viljaka pedagoogilise töö eest ja 60. sünnipäeva puhul —

Malm, Valter — Valga 1. Keskkooli direktor.

EESTI PÄEVAD VALGEVENE NSVs

Ansamblid «Piibar» ja «Sõleke» kohtumiselt Minski tootmiskoondise «Kommunarka» töötajatega.

Eesti NSV kirjanduse ja kunsti päevadel Valgevene NSVs osales ka laste laulu- ja tantsuansambel, kuhu kuulusid näidiskollektiiv, Tallinna Pioneeride Palee rahvakunstiansambel «Sõleke» ja rahvamuusikaansambel «Piibar». Palusime oma muljeid jagada «Sõlekese» kunstilisel juhil ja balettmeistril **Ene Jakobsonil.**

«Ansambli ligi 200 liikmest sõitsid Valgevenesse 12 tantsupaari ja rahvamuusikaorkester. Valik langes 5. ja 6. klassi rühmale. Väiksemate esinemiskogemused on napid, suuremad aga lapseeast välja kasvamas. Osalemine kultuuripäevadel oli meile suur au ja ühtlasi suur vastutus. Seda mõistsid lapsedki, kel tuli oma suveplaanid ringi teha. Juba juuli lõpus algasid treeningud, kõigepealt palee laagris Karepal ja 20. augustist Tallinnas. Septembris tantsisime iga päev, ainult viimasel nädalal said lapsed paar päeva puhata, et reisil reipad olla. Valmistasime ette iseseisva programmi, lihvisime vanu ja õppisime juurde uusi tantse.

Valgevene-päevad olid kõik nagu üks suur pidupäev. Kuigi valgevenelaste külalislahkus on üldtuntud, ei osanud oodata niisugust tähelepanu ja hoolitsust. Kõikjal lilled, kingitused, sool-leib. Borissovis võeti meid vastu juba linna piiril, et saata kultuuripaleesse, kus meil oli kontsert. Minskis kondiitritoodete totmiskoondise «Kommunarka» õuel ootasid meid tehase lasteaia lapsed, lilleõied käes. Hoolitsusest kõnelesid ka riietusruumidesse kaetud tee- ja limonaadilauad.

Andsime koos «Piibariga» kaks kontserti. Ühe Minskis, teise Borissovis. Minski Traktoritehase Kultuuripalees elas meie esinemisele kaasa saalitäis lapsi, Borissovis oli täiskasvanute publik. Vastuvõtt oli südamlik ja siiras. Eriti meeldisid hoogsad tantsud, meie «Paunvere polka» ja valgevene «Krõžatšok». Kõige vastutusrikkam oli osalemine avakontserdil Valgevene Suures Akadeemilises Ooperi- ja Balletiteatris. Esitasime seal koos «Piibariga» folklooripõimiku, tantsisime «Sõpruse süidis» ja «Tuljaku» finaalis. Meie lapsed andsid valgevene lastele üle eesti nuku ja võtsid vastu valgevene nuku. Avakontserdi proovidele kulus terve päev. Kuid viie valgevene-päeva sisse mahtus peale proovide ja esinemiste veel palju muudki. Iga laps sai asetada oma nelgiõie Lenini ausamba jalamile Minskis Lenini väljakul. Lilli viisime ka Võidu obeliski juurde. Unustamatu mälestuse jättis Hatõni memoriaalkompleks, igavese leina paik. Külastasime ka Suure Isamaasõja Muuseumi Minskis. Meil oli kohtumine kondiitritoodete tootmiskoondise «Kommunarka» töötajatega. Pärast tutvumist šokolaadi- ja karamellitsehhiga istusime tee- ja maiustustelauda. Tänasime lahkeid võõrustajaid improviseeritud kontserdiga vabriku õuel.

Pidupäevale järgneb argipäev. «Sõlekese» tantsijaid ootavad treeningud.»

SIRJE TOHVER

6 aastane KOOLIS

KUIDAS ÄRA TUNDA JA ARENDADA ÕPILASTE LOOVUST

Viimasel ajal on eriti aktuaalne õpilaste loovuse arendamine ja loova töössesuhtumise kasvatamine. Õpetajale on väga tähtis just see, kuidas ta oma tegevuses neid eesmärke realiseerib. Kui loovast õpetajast on asjasthuvitatud lugejal olnud võimalik «Nõukogude Kooli» artiklitest teavet saada, siis õpilase loovuse äratundmine ja arendamise võimalused on leidnud vähem valgustamist. Püüame siinkohal mõned mõtted selle kohta esitada.

Missugune on looveeldustega laps? Toetudes Silvia-Gioia Caesari kreatiivse (loova) lapse isiksuseomaduste kokkuvõtlikule kirjeldusele, võib teda iseloomustada järgmiselt:

● Ta on uudishimulik ning väga vastuvõtlik ümbritseva maailma nähtuste, kõige uue ja tundmatu suhtes enda ümber ja iseeneses. Tal on mitmekülgsed huvid ja suur infovajadus (tahab kõike teada). Koolis ja kodus võib selline laps tunduda «tülikas»: tema küsimustele on raske vastata, sest neid on palju ja ääretult mitmekesiseid. Tuleks jälgida, et sellise lapse muljete- ja infovajadus saaks võimalikult rahuldatud, olgugi et see nõuab jõu- ja närvikulu. Vastused peaks antama mitmekülgsed, erisuguses vormis ja sõnastuses. Huvi säilitamisele aitab kaasa info saamine mitte ainult sõnalises vormis, vaid ka meelte kaudu.

● Loovvõimetega lapsed on sageli suhteliselt iseseisvamad ja sõltumatumad, käitumises enesekindlamad ja arvamustes teistest kriitilisemad. Ebaõnnestumiste puhul sellised lapsed ettevõetust kergelt ei loobu, näides seetõttu vahel isegi jonnakana. Nende kriitilisus aga võib saada konfliktide põhjuseks. Vaba ja mittekonventsionaalne käitumine ja olek võivad näida kõiges reegleid arvestavatele vanematele ja vähemloovatele õpetajatele lausa lubamatud.

● Tavaliselt on looveeldustega lapsed psüühiliselt terved, neid iseloomustab heatujulisus ja huumorimeel. Et nendele joontele lisandub ideede- ja fantaasiarikkus, siis on loovad lapsed eakaaslaste hulgas tihti liidrid ning igasuguste ettevõtmiste algatajad. Fantaasiavaesele õpetajale on nad sageli murelasteks

Kokku võttes võib loovaid lapsi iseloomustada niisiis kui paindlikke, sõltumatuid, seltskondlikke, avameelseid ja edule motiveerituid. Õpetaja seisukohalt on väga tähtis teada, kas laps on loov või on silmapaistmise põhjused hoopis teist laadi. Siiani pole psühholoogid ühisele arvamusele jõudnud, **millised on loovuse avaldumise kriteeriumid.** Siiski on leitud, et kriteeriumidena võib käsitada probleemilahenduse, vastuse või tulemuse uudsust, originaalsust ja ebaharilikkust tavapärasega võrreldes. Seda, et loov lahendus kutsub esile imestuse, üllatuse, rahulolu või naudingu. Loovuse äratundmine eeldab tähelepanelikku analüüsi, et eristada originaalsust originaalitsemisest, asjade lammutamist nende sisu või ehituse tundmaõppimise eesmärgil lõhkumisest kurjuse pinnal. Lapsed, kes on harjunud ümbrusele fantaasiaküllaselt reageerima, kasutavad harva agressiivset käitumismalli. Saksa DV pedagoog H.-G. Mehlhorn väidab, et **loovuse arendamine on positiivsete emotsioonide pedagoogika:** tuleb lähtuda ja tuginedа sellele, mis on hea. Edualamus on lapse loova tegevuse tingimus. Loovuse väljendumist võib halvata pilkav, halvustav suhtumine laste tegevusse ja ettevõtmistesse. Hirm ja kammitsetus on loovuse suurimad vaenlased. Loovuse arendamisel on esikohal vastuvõtlikkuse ja kujutlusvõime ergutamine, lapse tunnete ja intellekti aktiviseerimine, vaimse iseseisvuse soodustamine. Lapse mängul ja loovvõimete arendamisel on tihe seos. Seepärast soovitavad arengupsühholoogid nooremate laste puhul nii palju kui võimalik fantaasiamängu. Sama eesmärki teenivad ka algklassitundides kasutatavad mänguelemendid. Loovuse arendamiseks kasutatavate programmide erinevus või sarnasus seisneb lühidalt järgmises: 1) kasutatakse verbaalset, visuaalset, auditiivset või kinesteetilist materjali omavahel kombineerides. Seega mõjutatakse kõiki meeleorganeid, 2) programmi läbiviimise aeg on kas piiratud või piiramata, 3) tegevus toimub kas rühmiti või iseseisvalt. Kõikide loovusprogrammide eesmärk on, et laps õpiks mitte ainult ühte, vaid võimalikult paljusid lahendusi otsima. Loovusprogrammid peavad olema huvitavad, köitvad, mitmekesised ja eakohased. Väikelapseeas, kui ei osata veel lugeda ja kirjutada, toimub töö põhiliselt emotsionaalse jutustuse vormis. (Näiteks loetakse ette muinasjutt ilma lõputa. Lapsed püüavad seda ise edasi arendada. On antud ainult lõpp. On nimetatud tegelased ja antud seoseta sõnad, millele jutustamisel toetuda jne.) Khatena&Torrance loovustest on näiteks heliplaadil. Sellel on hulk müradest ja helidest koosnevaid helipilte, mille sekka kostab üksikuid sõnu. Saadavat muljet kas kirjeldatakse suuliselt või kirjalikult. Suhteliselt lihtne ja huvitav on mitmesuguste erinevate joonte omapoolne täiendamine selliselt, et tekiks mõtestatud kujund. Edukalt kasutatakse loovusteste, mis koosnevad mitmesugustest abstraktsetest joontest ning nende komplekisidest. Lapsed sorteerivad need ja määravaks saab kompleksete joonte eelistamine. Verbaalse loovuse arendamiseks kasutatakse sageli ka antud sõnale assotsiatsiooni leidmise ja probleemilahenduse meetodit. Kriteeriumiks on originaalsete lahenduste arv ja ideede rohkus. Loovusprogrammid on tavaliselt komplekssed ja arendavad nii intellektuaalseid võimeid, emotsionaalsust kui ka käelisi ja tegevusvõimeid. Kasutatakse miimikat, pantomiimi, kuulatud muusikapala joonistamist, värvide valikut meeleolu edasiandmiseks, originaalsete kostüümide väljamõtlemist jms. Programme võib ise koostada ja selles on õpetajal võimalus ilmutada piiramatut fantaasiat (näiteks Crutschfieldi programm on üles ehitatud kahe koolilapse fantastiliste üksteisele järgnevate seiklustena). Lahenduste otsimisel kasutatakse mitmesuguseid võtteid: tuttava nähtuse tundmatuna vaatlemist või tundmatu tuttavaks tegemist, ühe asja üksikute külgede vaatlemist ja kirjeldamist, kasutamisvõimaluste leidmist, kasutamisvastuolude väljatoomist jne.

Kui lähtuda eelnenud loovusprogrammide põgusast kirjeldusest, haarata kinni mõttest, et loovuse arendamine tuleks seada kasvatuseesmärgiks, ei peaks olema võimatu igal õpetajal koostada oma loovusprogramm ja proovida seda täita.

LAINE SIMSON,
TPedI algõpetuse kateedri õppejõud

OOTAME LOODUSTEADUSKONNA VILISTLASI KOKKUTULEKULE

ütles E. Vilde nim Tallinna Pedagoogilise Instituudi matemaatika-füüsikateaduskonna dekaan dotsent HERGI KARIK, vastates toimetuse küsimustele. Alljärgnevalt räägitust lähemalt.

Mida toob alanud õppeaasta matemaatika-füüsikateaduskonna töösse?

Kõigis lülides, alates üliõpilastest, toimus kõrg- ja keskerihariduse uutmise põhisuundade projekti arutelu. Esiplaanile seati õppetöö kvaliteedi probleemid. Seni üliõpilane põhiliselt reprodutseeris õppejõu pakutud teadmisi, edaspidi väheneb loengute osakaal ligemale kolmandiku võrra, samavõrra suureneb tudengite iseseisva töö maht eneseharimisel. Hakkame üle minema individuaalsele õpetamisele, soodustamaks tulevaste pedagoogide loovvõimete arengut. Praegu on individuaalprogrammi järgi õppijaid teaduskonnas 15%, tulevikus peaks see näitaja kasvama.

Üks pakilisemaid probleeme on üliõpilasomavalitsuse tõhustamine. Teaduskond läks käesolevast õppeaastast täielikult üle uutele, 5aastase õppeajaga õppeplaanidele. Kasutasime ära õiguse muuta näidisõppeplaane kuni 20% ulatuses. Suurendasime pedagoogikapsühholoogia tsüklisse kuuluvate ainete osakaalu, andsime ruumi suhtlemispsühholoogiale, koolikorralduse erikursusele, komsomoli- ja pioneeritöö juhendamisele.

Uutmise esimene praktiline tulemus on juba käes: 1. septembrist tõusis stipendium 10 rubla võrra, esmakursuslased saavad nüüd 50, viimasel kursusel 55 rbl kuus.

Käesoleval õppeaastal, täpsemalt 1987. a märtsis tähistab TPedI oma 40. aastapäeva. Kõrgkoolide juubelite rivis on see tähtpäev küll tagasihoidlikum TRÜ 350. või TPI 50. aastapäevaga võrreldes, kuid meie instituudi jaoks on need aastad olnud intensiivsed kasvu ja kujunemise aastad.

Kuidas toimuvad juubelivalmistused?

1985. aastast korraldatakse erialade vilistlaspäevi, juubeleid tähistavad ka erialad, kõik ümmarguste arvudega. Matemaatika-füüsika erialal täitub 40 aastat, üldtehniliste distsipliinide ja tööõpetuse ning joonistamise, joonestamise ja tööõpetuse erialadel 30 aastat.

Vilistlaspäevad avas JT eriala juba 1985. a märtsis. Osales üle 300 vilistlase. Matemaatikute-füüsikute kokkutulekule 1985. a aprillis ilmus kaks ja poolsada lõpetanut. Sama palju kogunes üldtehniliste distsipliinide ja tööõpetuse eriala vilistlaspäevale 29. märtsil käesoleval aastal. Pidamata on veel vilistlaspäev erialal, mille õpetajate ettevalmistamine on täielikult üle läinud TRÜle. Mõtlen selle all TPedI lõpetanud bioloogia-, geograafia- ja keemiaõpetajaid. Kavas on korraldada vilistlaspäev ka neile.

Siin on asjakohane teha väike tagasipõige minevikku.

24. märtsil 1947. a loodud Tallinna Õpetajate Instituudi kuuest erialast oli 2 seotud praeguse matemaatika-füüsika teaduskonnaga. Need olid matemaatika-füüsika ja loodusteadus-geograafia. Õpetajate Instituudi on lõpetanud loodusteaduse-geograafia õpetaja diplomiga 291, Pedagoogilise Instituudi bioloogia, geograafia, keemia (omavahel mitmeti kombineeritult) nii statsionaaris kui kaugõppes 385 inimest.

1947. a avatud loodusteaduse-geograafia kateedrit juhatas dotsent Salme Uuskam. Kateedri koosseisu kuulusid instituudi hilisem rektor dots Karl Prinkman, vanemõpetajad Hilja Tulp ja Ksenia Kärk. 1952. a seoses õpetajate instituudi reorganiseerimisega pedagoogiliseks instituudiks avati geograafia eriala ning moodustati 2 kateedrit. Geograafia kateedrit hakkas juhatama tuntud õpikute autor Robert Rägastik, õppejõududena kuulusid sinna dotsendid Bernhard Veimer ja Karl Müürisepp, vanemõpetajad Hilja Tulp ja Erik Roomet. Tänaseks on neist manalasse varisenud R. Rägastik ja B. Veimer. Loodusteaduse kateedri juhatamine läks 1954. a dotsent Maria Akseli kätesse. Endistele õppejõududele tuli TRÜst täiendust Evi Priki ja Leida Kõressaare näol, kes noorusest hoolimata kiiresti võitsid üliõpilaste lugupidamise. 1954. a lisandus olemasolevatele veel keemia kateeder dotsent Karl Prinkmani juhatusel. Õppejõududeks kutsuti ENSV TA korrespondentliige Oskar Kirret, dotsendid Benno Torpan ja Eero Rannak, vanemõpetaja Ludmilla Kudrjavtseva ja intervjueeritav. Hiljem tulid erialaõppejõududeks Eesti NSV teeneline arst dotsent Arnold Reiman, dotsendid Vilma Eesmaa, Osvald Nilson ja Leida Kook. Mitmesuguste vahepealsete ümberorganiseerimistega eksisteeris loodusteaduse kateeder kuni 1977. aastani.

Kuidas organiseeritakse vilistlaspäeva erialal, mida instituudis enam ei eksisteeri?

Organiseerimine on pandud vilistlaskogule, mis moodustati 1985. a alguses. Esimehe ülesannetes on kutsekeskkooli nr 1 direktor Ants Kuutma, tema asetäitjad Haridusministeeriumi kaadriosakonna inspektor-metoodik Ellika Haljand ning «Nõukogude Õpetaja» ja «Nõukogude Kooli» ühendtoimetuse asetoimetaja Viivi Eksta. Soodustamaks lõpetanute kontakte vilistlaskoguga avaldame ka vilistlaskogu teiste liikmete nimed: Haridusministeeriumi kooliinspektor Helgi Mauer, VÕTi kabinetijuhataja Väino Ratassepp, Tallinna 37. keskkooli direktor Thea Voit, Eesti NSV teeneline õpetaja, Türi keskkooli direktori asetäitja õppe-kasvatustöö alal Kalju Tamm, õpetajad-metoodikud Kose keskkoolist Silvi Kaidla ja Taimi Velström ning Tallinna Meditsiinikooli õpetaja Evi Rõuk.

Vilistlaspäeval, 6. detsembril k. a on andnud nõusoleku meiega kohtumiseks TPedI rektor Eesti NSV teeneline õpetaja Rein Virkus, kes annab ülevaate instituudist tema 40. tegevusaasta künnisel, toimub metoodikakonverents, kus esinevad loodusteaduskonna kõigi erialade vilistlased. Päeva lõpetame koos endiste õppejõududega ühises kohvilauas, kus sõna meenutusteks ja muljete vahetamiseks võivad saada kõik. Loodame, et seda võimalust ohtralt kasutatakse.

E. Haljandi ja E. Rõugu abiga on selgitatud vilistlaste praegusi töökohti. Nimekirjadest võib teha järelduse, et paljud on juba siirdunud pensionile või ei tööta koolis. Seega puuduvad vilistlaskogul võimalused nendega kontakti astumiseks. Suur palve kõigile käesoleva kirjatüki lugejatele — OLGE AGARAD VILISTLASPÄEVA TEADET LEVITAMA, ASTUGE VILISTLASKOGUGA KONTAKTI. Kirjutage vilistlaskogu liikmetele nende töökohtade aadressil KOHE, kui olete neid ridu lugenud või neist kuulnud teiste kaudu teatamaks oma osavõtusoovi ja tegemaks omapoolseid ettepanekuid (kaks võimalikku aadressi: Tallinn 200 106, Karu 15., Kutsekeskkool nr 1, A. Kuutma; Tallinn 200 031, Gagarini 30, «Nõukogude Õpetaja» toimetus, V. Eksta). OOTAME KÕIKI VILISTLASI JA ENDISI ÕPPEJÕUDE. Kohtumiseni 6. detsembril k. a kell 12 TPedI aulas.

Küsitles VIIVI EKSTA

ÕNNITLEME TEID!

Linda Kurvits, Vastseliina keskkooli kauaaegne õpetaja, 70. sünnipäeval.
Juta Anepajo, Taebla keskkooli õpetaja, Eesti NSV teeneline õpetaja, 60. sünnipäeval.
Krista Kauber, Hiiumaa rajooni haridusosakonna endine juhataja, 60. sünnipäeval.
Helju Novikova, Pärnu 16. lastepäevakodu endine kauaaegne juhataja, 60. sünnipäeval.
Hille-Valeria Andresoo, S. M. Kirovi nim NKK lastepäevakodu juhataja, 55. sünnipäeval.
Kalju Kaasik, J. Anveldi nim Tartu Pedagoogikakooli õpetaja, 55. sünnipäeval.
Laine Kohjus, Mõisaküla lasteaia juhataja, 55. sünnipäeval.
Leida Lels, Kanepi lastepäevakodu kokk, 55. sünnipäeval.
Enn Malberg, Loksa keskkooli õpetaja, 55. sünnipäeval.
Loreida Pajo, Helme Sanatoorse internaatkooli laohoidja, 55. sünnipäeval.
Elli Soots, Kiivere 8kl kooli vanempioneerijuht, 55. sünnipäeval.
Helgi Vijar, Viluste 8kl kooli õpetaja, 55. sünnipäeval.
Vivi Õverus, Tallinna 68. lasteaia kauaaegne lastehoidja, 55. sünnipäeval.
Vilma Anderson, Pärnu 4. lastepäevakodu kasvataja-metoodik, 50. sünnipäeval.
Helvi Eichenbaum, Liivi 8kl abikooli endine õpetaja, 50. sünnipäeval.
Valve Orav, Tallinna 1. lastekodu direktor, Eesti NSV teeneline õpetaja, 50. sünnipäeval.
Soja Rõseva, Räpina 8kl kooli õpetaja, 50. sünnipäeval.
Eha Saariste, Kohtla-Järve 8. 8kl kooli kauaaegne õpetaja, 50. sünnipäeval.
Kristjan Saarsoo, E. Tarkpea nim Audru keskkooli endine kauaaegne direktor, 50. sünnipäeval.
Hella Teemant, Keila algkooli direktor, 50. sünnipäeval.

FÜÜSIKAKIRJANDITE JA REFERAATIDE VÕISTLUS

Tartu Riikliku Ülikooli üldfüüsika kateeder kuulutab kooliõpilastele välja II füüsikakirjandite ja -referaatide võistluse deviisi all «Füüsika rahu teenistuses». Võistlusest võivad osa võtta kõikide klasside õpilased. Arvestust peetakse klassiti. Kirjandid ja referaadid jaotatakse järgmistesse rubriikidesse. (Selguse mõttes on toodud näidisteemad, kuid see ei tähenda, et nende hulgast peab valima.)

I. Füüsika filosoofilised probleemid. Teemad: Füüsika kui kultuuri osa; Nüüdisaegne füüsikaline maailmapilt; Mida füüsika on mulle andnud, jne.

II. Füüsika teoreetilised probleemid. Teemad on seotud füüsika enese probleemidega ega käsitle otseselt nende rakendusi. Füüsikaprobleeme tuleks valgustada sügavamalt kui kooliõpikus. See rubriik on mõeldud vanemate klasside õpilastele.

Teemad: Atmosfäär; Soojusjuhtivus; Pindpinevusnähtus; Kapillaarsus; Elektriväli; Gaaslahendus; Magnetväli; Lained, jne.

III. Füüsikaeksperiment. Teemad: Micheisoni ja Morley katse ja selle tähtsus; Kuidas mõõta aega, pikkust, kiirust, massi, impulssi, energiat, jne.

IV. Füüsika ajalugu.

Valida kitsas füüsikateema (näiteks elektri olemus) ja käsitleda seda ajaloolises arengus võimalikult pika ajavahemiku jooksul.

Teemad: Eesti füüsika ajaloost. Kodu-uurimustööd: Eesti füüsikute ja füüsikaõpetajate elulood, nende panus füüsikasse ja füüsika õpetamisse (nende õpilased — füüsikud).

Kui kodu-uurimustööd pole määratud tähtajaks valmis (15. dets 1986. a), siis võib saata selleks kuupäevaks uurimusest lühikokkuvõtte ja uurimuse lõpetamise oletatava tähtaja. Kodu-uurimustööde kokkuvõtted teeme 15. aprillil 1987. a.

Kui uurimus vältab mitu aastat, võib referaate saata ka osade kaupa.

V. Füüsika rakendused. Teemad köögist kosmoseni.

VI. Füüsika ja kool. Teemad: Kuidas minu arvates peaks õpetama füüsikat; Füüsikaõpikud ja õpilane; Füüsikakatsed koolis; Füüsika ja matemaatika; Milliste võtetega jätan meelde füüsikaseadused?

VIII. Füüsika ja fantastika. Ulmefilmide ja -juttude analüüs füüsiku pilguga.

VIII. Füüsika O. Lutsu «Kevades». Anda Tootsi tempudele «Kevades» füüsikaseadustele tuginev põhjendus. Näiteks silgud uksel — valguse peegeldumine, või tamasseri rauad — gaasi paisumise töö. Esitatud töödes hinnatakse probleemide esituse sügavust ja autori analüüsimisoskust.

Referaat peab olema varustatud kirjanduse loeteluga, 10. ja 11. klassi õpilaste referaatides peavad olema viited kirjandusele. Kirjandust leiate ajakirjadest «Horisont» ja «Квант», sarjadest «Mosaiik» ja «Библиотечка. Квант» ning mujalt.

Kirjandi pikkus ei või ületada 8 lehekülge teksti. Parimaid kirjandeid autasustatakse. Kirjandeid ei tagastata. Üldfüüsika kateeder jätab endale õiguse avaldada ajalehtedes, ajakirjades, kogumikes referaate ja kirjandeid ning nendest väljavõtteid. Honoreeritavate publikatsioonide eest saavad autorid tasu ettenähtud korras.

Tööde esitamise tähtaeg on 15. DETS 1985. a. Lisada nimi ja eesnimi trükitähtedega, kool, klass, kodune aadress, postiindeks ja juhendaja õpetaja nimi.

Tööd saata lihtpanderolliga aadressil: 202 400 Tartu, Tähe 4. Üldfüüsika kateeder.

ENN PÄRTEL,
TRÜ nooremteadur

TELEKOOL

E 17.05. Teleekskursioon õmblusvabrikusse. Algkl.

Oleme Tallinna V. Klementi nim Õmblustootmiskoondises. Moe ja materjali omavahelisest sobivusest räägib kunstnik Anne Metsis. Jälgime jope valmimist lekaalide riidele paigutamisest ja õmblemisest kuni lõppviimistluseni. Selgitusi annavad juurdelõikustsehhi juhataja Mare Varipuu, tootmis- ja tehnikaosakonna juhataja Marianne Heil ja õmblustsehhi meister Helle Kivirähk.

E 17.30. Kultuuriväravad. Keskk.

Teema on seekord antiikdraama ja -eepos. Juttu tuleb muinaskreeka ajaloo ja kultuuriloo asjast, filosoofiast, ehituskunstist, skulptuurist, vaasimaalist ja ka kreeka teatrist.
Saate autorid ja esinejad on TPedI õppejõud Maia Väkram ja Leo Villand.

T 9.05. Keemia 7.—11. kl. A. Butlerov.

Teadlase 100. surma-aastapäeval meenutame tema elukäiku ning suurt teaduspärandit, millest üldtuntud on orgaaniliste ühendite ehituse teooria — orgaaniliste ühendite klassifikatsiooni ja sünteesi alus.
Saate autor on TRÜ professor Aarne Tõldsepp.

T 17.30. Tunne iseennast! Keskk.

Elusaine ja selle koostis. Iga osake inimorganismist on elusaine, mis koosneb rakkudest. Saates vaatleme keemiliste protsesside ja elusaine ehituse vastastikust sõltuvust, raku ehitust ja talitlust. Autor on TRÜ professor meditsiinidoktor Kalju Põldvere.

K 9.05. Teleekskursioon õmblusvabrikusse. Algkl (kordus).

K 17.25. Как сказать? Занятие 2.
Виды глаголов. Глаголы, несовершенный вид которых означает процесс действия, а совершенный вид означает результат действия.
Глагольные пары: строить — построить, красить — покрасить, учить — выучить, писать — написать.

N. 17.05. Nooruk ja õigus. Keskk.

Kõne all on laimamise ja solvamise olemus, tagajärjed ja vastutus sellelaadsete õiguserikkumiste eest.
Küsimusi aitab lahti mõtestada jurist Andres Aavik.

P 17.05. Poiste töö 4.—11. kl.

Vaatame, millega rõõmustab noori ja ka juba kogenud konstruktoreid kauplus «Noor Tehnik». Valmistame müügilolevatest konstruktoritest mõned skeemid, aldates ühtlasi edaspidiseks iseseisvaks tööks valida sobiva ja jõukohase konstruktsiooni või skeemi.
Nõu annab elektroonik Ants Reili.

L 9.05. Tere! Здравствуйте!

Vestlusteema: Moeateljees. Eesti keele õppijad saavad selgeks keelendid, mida läheb tarvis suhtlemisel teenindusettevõttes.

L 9.25. English for Everybody. UNIT 6

Where is the book? The book is on the shelf. Where is the pen? The pen is in the briefcase. Where is the briefcase? The briefcase is on the table. There are some pictures on the wall. Are there any pictures on the wall? Yes, there are. No, there aren't. There aren't any pictures on the wall.

L 14. Taskutark. Keskk.

Seekord jälgime arvuti kasutamist geograafiatunnis. Personaalarvuti mälu on võimalik talletada kõik vajalikud geograafilised andmed ning kui vaja ka maskaardid, aga mis veel tähtsam — arvuti vabastab õpetaja õpilaste faktiteadmiste kontrollist.
Saate autor on TRÜ dotsent Helno Mardiste.

TEADAANNE

Põlva 8kl kool vajab poiste tööõpetuse õpetajat. Nädalakoormus 27 t. Mugavustega 1-toaline korter. Telef. 96 885.

NÕUKOGUDE ÕPETAJA
«НЫУКОГУДЕ ЫПЕТАЯ» («Советский учитель») — орган министерства просвещения Эстонской ССР, Министерства высшего и среднего специального образования Эстонской ССР, Государственного комитета Эстонской ССР по профессионально-техническому образованию, Эстонского республиканского комитета профсоюза работников просвещения, высшей школы и научных учреждений, город Таллин.
ИНДЕКС 69783

Toimetaja J. SEPP
Toimetuse kolleegium: H. ROOTS (toimetaja asetäitja ajalehe alal), V. EKSTA (toimetaja asetäitja ajakirja alal), F. KUPP (vastutav sekretär), A. EGLON, R. KOOV, E. LAANVEE, L. LIIVA, O. NILSON, J. ORN, V. RATASSEPP, I. RUTE, I. UNT, S. VALDMAA.
Keeletoimetaja S. TOHVER
Kunstiline toimetaja M. OLEP
Tehniline toimetaja O. LEIDMAA

TOIMETUSE AADRESS JA TELEFONID
200 031, Tallinn, Gagarini pst 30
toimetaja 60 27 69
sekretär (üldinformatsioon), keeletoimetaja, kunstiline ja tehniline toimetaja 66 65 23
toimetaja asetäitja (ajalehe alal), vastutav sekretär 44 98 46; toimetaja asetäitja (ajakirja alal), ajakirja keeletoimetaja, pedagoogika- ja teadusosakond, koolikorralduse osakond 44 36 96; ideoloogiaosakond, humanitaarainete ja esteetilise kasvatuse osakond, töökasvatuse ja õhtukoolide osakond, algõpetuse ja koolieelse kasvatuse osakond 44 21 55
korrektuur 68 14 32
Väljaandja kirjastus «Perioodika», Tallinn, Pärnu mnt 8.
EKP Keskkomitee Kirjastuse trükikoda, Tallinn, Pärnu mnt 67a.
«Nõukogude Õpetaja» ilmub igal laupäeval. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimishind aastaks 1 rbl 4 kop, poolaastaks 52 kop, kvartaliks 26 kop. Trükipoognaid 2. Tiraaž 15 700.
MB-09861 Tellimise nr. 3865